

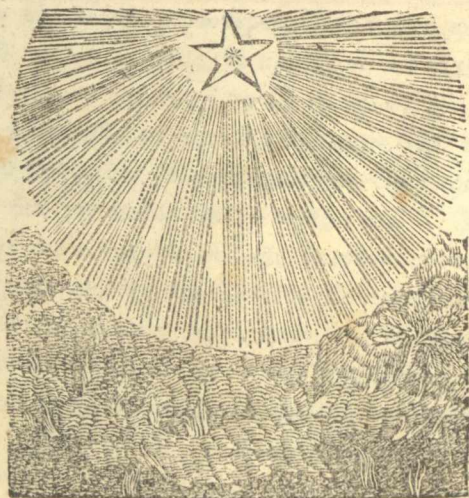
ΑΣΤΡΟΝ
THE
ΑΝΑΤΟΛΗΣ,
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ.

ΥΠΟ

N. ΑΪΒΑΖΙΔΟΥ.

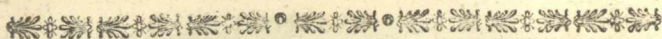
ΕΤΟΣ Α΄ ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Β΄.

Ἰούλιος.



ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.
ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ Κ. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ
Ὀδὸς Ἑρμοῦ, ἀνὰ τῆς Καπνικῆρας.

1844.



Ἡρὸς τοῦς Ἀναγνώστας τοῦ Ἀστρου τῆς Ἀνατολῆς.

Ἄν καὶ ὁ Κύριος Ι. Γ. Πιτζιπίος, κατὰ συνέπειαν τῆς ὁποίας ἔπραξεν ἀσχημοσύνης, ἐδημοσίευσε μέρος τῆς ὕλης τοῦ Συγγράμματός μας, οἱ ἀναγνώσταί μας δὲν θέλουν δυσαρεστήθῃ ἐὰν βλέπωσιν αὐτὴν τὴν ὕλην τακτικῶς ἤδη τυπωμένην εἰς τὸ γνήσιον Σύγγραμμα, ὅπου αὐτὴ ἀνήκει· τὴν ἐτυπώσαμεν δὲ, πρῶτον, διότι εἶτε καλὴ ἢ ὕλη αὐτὴ, εἶτε μὴ, μᾶς εἶναι προσφιλῆς, διότι εἶναι ἴδιον ἡμῶν ἔργον, καὶ δὲν ἠδυνάμεθα νὰ τὴν παραλείψωμεν ἔνεκα τοῦ γενομένου παραδόξου σφετερισμοῦ του· δεύτερον δὲ καὶ τὸ κυριώτερον, διότι ἡ ὕλη αὐτὴ εἶναι αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἡ κεφαλὴς, τὸ προοίμιον τοῦ ἐκτεταμένου αὐτοῦ ἄρθρου « Αἱ Κυβερνήσεις καὶ οἱ Λαοὶ » καὶ δὲν ἠδυνάμεθα νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὴν συνέχειαν ἄνευ τοῦ προοιμίου Ἐλυπήθημεν διὰ τὴν παράδοξον ἢ μᾶλλον διὰ τὴν ἀπερίσκεπτον πράξιν τοῦ Κ. Ι. Πιτζιπίου, ὅχι διότι ἠδυνήθη νὰ μᾶς ἐπιφέρῃ πρόσκομμα ἢ ἀντενέργειαν εἰς τὴν πρόοδον τοῦ Συγγράμματός μας, ἀλλὰ διότι περιέπεσεν εἰς ἄτοπον, εἰς τὸ ὅποιον δὲν ἐπεθυμούσαμεν νὰ ἴδωμεν τὸν φίλον μας· ὁ Κύριος Πιτζιπίος, εἰς τὸν ὅποιον ἐδείξαμεν ἄπειρα δείγματα εἰλικρινοῦς καὶ ἀδόλου φιλίας, μὲ θυσίαν ὅχι ὀλίγην τῶν ἰδίων συμφερόντων μας, δὲν ἔπρεπε ποτέ νὰ ζητήσῃ ὥστε νὰ ἀνταμείψῃ τὴν φιλίαν, μὲ τοιαύτην παράδοξον ἀχαριστίαν· οἱ φίλοι του, οἱ συμπατριῶταί του, καὶ ὅλον τὸ κοινὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως δύναται νὰ ὁμολογήσῃ περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λεγομένων μου· μολοκοῦτο ἐκεῖνος μὲν ἄς ἐχθιδῆ τὸν Φανὸν τῆς Μεσογείου, ἡμεῖς

δὲ τὸ Ἄστρον τῆς Ανατολῆς, καὶ τὸ κοινὸν εἶναι ἰκα-
νὸν νὰ ἐκτιμήσῃ προσηκόντως τὴν ἀξίαν ἀμφοτέρων τῶν
Συγγραμμάτων τούτων. Μολοντοῦτο εὐχόμεθα, ὥστε ὁ
Κύριος Πιτζιπίος νὰ φανῇ ἀνώτερος τῶν προσδοκιῶν
μας, καὶ ἡ περίστασις αὕτη, καίτοι λυπηρὰ δι' ἡμᾶς, εἴ-
θε ὁμως νὰ τὸν ἀποκαταστήσῃ τοῦ λοιποῦ προσεκτι-
κώτερον, διότι θέλομεν λογισθῆ τοῦλάχιστον εὐτυχεῖς ὅτι
ἠδυνήθημεν νὰ ὠφελήσωμεν ἓνα φίλον μας, τοῦ ὁποίου
πάντα τὸ καλὸν ἐκ βάθους ψυχῆς ἐπεθυμήσαμεν.

Ὁ Ἐκδότης

N. Αἰβαζίδης.

ΑΙ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΛΑΟΙ,

ἢ

Ἡ ΠΟΛΙΤΙΚῆ ΜΕΤΑΒΟΛῆ Τῆς Ἑλλάδος.

(Συνέχεια)

Προχωρήσασα ἡ ἔθνοσυνέλευσις ἀπὸ τὴν ἱερὰν ταύτην περὶ
Θρησκείας πράξιν εἰς ἄλλην ἐθνικὴν καὶ οὐσιώδη ἐπίσης, καθιέρ-
ρωσε διὰ τοῦ Γ'. ἀρθρου τοῦ Συντάγματος τὴν ἰσότητά τῶν Ἑλ-
λήνων ἐνώπιον τῶν νόμων. Τίποτε ὑψηλότερον οὐδὲ ἱερώτερον
ἀπὸ τὴν προσφιλεῖ ταύτην τῆς ἰσότητος ἀρχήν, ἡ ἰσότης εἶναι
νόμος τῆς φύσεως, εἶναι αἰσθημα ἀναπαλλοτρίωτον ἀπὸ τὴν
καρδίαν παντὸς ἀνθρώπου.

Πολλοὶ ὑποκριταὶ καὶ χαμερπεῖς κόλακες, εἴτε ἀπὸ ἴδιον ἐ-
γωϊσμὸν ὀρμώμενοι, εἴτε διὰ νὰ θεραπεύσωσιν ἐγωϊσμοὺς ἄλλους,
ἠθέλησαν νὰ παραβάλλωσι ποιητικῶς τὸ σύστημα τῶν ἀνθρω-
πίνων κοινωνιῶν μὲ τὰ πλανητικὰ συστήματα, μὲ τὸ φαινόμε-
νον αὐτὸ τῶν οὐρανίων κόσμων. Ὁ Βασιλεὺς ὁμοιάζει τὸν ἥλιον·
οἱ Ἰπουργοὶ καὶ οἱ Γερουσιασταὶ ὁμοιάζουσι τοὺς δορυφόρους του,
καὶ ὁ λαὸς, αὐτὸς ὁ πάντοτε περιφρονημένος καὶ ἀτυχὴς λαὸς,
τὴν πληθὺν τῶν ἀστέρων κατὰ δυστυχίαν, οὔτε ἡ ἀστρονομία,
οὔτε τὸ ἀληθὲς σύστημα τῆς ἀνθρωπίνου φύσεως συγχωροῦσι
τοιούτους ἐλλεινοὺς παραλογισμοὺς. Ὅτε ὁ ἄνθρωπος πρώτην
φορὰν ἐπλάσθη καὶ εἰς τὴν γῆν ἐφάνη, οὔτε βασιλεὺς ἀπαρ-
βίαστος ὑπῆρχεν, οὔτε ἐξέχοντες ἀξιοματικοὶ, οὔτε καὶ λαὸς εὐ-
τελής καὶ δούλος· οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τοὺς κόλπους τῆς φύσεως
ἐξῆλθον ὅλοι ἴσοι, καὶ ζῶντες ἐν ἀπλότῃ καὶ δικαιοσύνῃ κατ'
ἀρχάς, ἔχαιρον εὐτυχίαν, ἥτις δὲν ἐπανερχεται εἰς τὴν ἀν-
θρωπότητα πλέον· θέλει νὰ εἰπῇ, ὅτι ἡ ἰσότης εἶναι νόμος τῆς
φύσεως, τὸν ὁποῖον ἔθεσεν ὁ ἴδιος Δημιουργὸς, καθὼ ἀγαθὸς καὶ
δίκαιος, καὶ ὁ θάνατος προσκεκλημένος διὰ νὰ ἐπισφραγίσῃ τὴν

ἀναντιρρήτον ταύτην ἀλήθειαν τοῦ φυσικοῦ δικαίου, τοὺς ἀνθρώπους ὅλους ἴσους τοὺς παραλαμβάνει, ὅλους ἴσους τοὺς θεωρεῖ, καὶ μόνη διάκρισις μετὰ ταῦτα μένει, ἡ ἀπόδοσις τῶν καλῶν καὶ κακῶν ἔργων.

Ἀλλ' ὁ ἐγωϊσμός, αἱ πλάναι καὶ αἱ προλήψεις παρεμόρφωσαν τὸν σκοπὸν τῆς φύσεως, καὶ παρεισήγαγον μὲ τὸν καιρὸν εἰς τὰς ἀνθρωπίνους κοινωνίας τὴν ὀλεθρίαν ἀνισότητα, ἣτις ὑπῆρξε πάντοτε καὶ ῥιζικὴ αἰτία τῆς αἰωνίας δυστυχίας τοῦ ἀνθρώπου· τοσαῦτα πόλεις, τοσαῦτα ἔθνη, τοσοῦτοι λαοὶ εἰς ὄλον τὸ μέγα παρελθὼν δὲν ὑπῆρξαν, εἰμὴ οἰκτρὰ θύματα τοῦ ἐπαράτου ἐγωϊσμοῦ τούτου. Ἐπειδὴ αἱ ἀνθρώπινοι κοινωνίαι ποτὲ μὲν προοδεύουσι, ποτὲ δὲ ὀπισθοδρομοῦσι, πῶποτε ὅμως δὲν δύναται νὰ φθάσωσιν εἰς τῆς εὐδαιμονίας τῶν τὸν πρὸς ὃν ὄρον; τοῦτο εἶναι ἡ αἰωνία πάλη μετὰ τῶν ἐλαττωμάτων τῶν κοινωνικῶν καὶ τῶν ἀπαρτρέπτων νόμων τῆς φύσεως· πάλη, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἡ ἀνθρωπότης δὲν θέλει δυνηθῆ νὰ ἐξέλθῃ ποτὲ, εἰ μὴ διὰ τῆς προόδου τοῦ πολιτισμοῦ δὲν φθάσῃ εἰς τὴν γενικὴν αὐτῆς τελειοποίησιν, καὶ δὲν σχηματίσῃ τὰς κοινωνικὰς θεσμοθεσίας τῆς συμφώνου μὲ τὰς πανσόφους διατάξεις τοῦ αἰωνίου νομοθέτου.

Διὰ ταῦτα αἱ πολιτικαὶ νομοθεσίαι, ἐκεῖναι μόνον θεωροῦνται καὶ εἶναι αἱ τελειότεραι, ὅσαι εἰσὶν ἀπόρροια τῶν φυσικῶν νόμων· ἡ δὲ ἀποκατάστασις ἐκάστης κοινωνίας ἐξαρτᾶται κυρίως ἀπὸ τὸ εἶδος τῆς νομοθεσίας τῆς.

Ἡ Συνέλευσις ὅθεν τῶν Ἑλλήνων, παραδεχθεῖσα τὴν αἰωνίαν τῆς ἰσότητος ἀρχὴν, ἔθεσε τὸν ἀκρογωνιαίον λίθον τοῦ πολιτικοῦ τῆς οἰκοδομήματος, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο βεβαίως νὰ ἐγγυηθῇ τὴν τελειοποίησιν καὶ τὸν διαικονισμόν τῆς κοινωνίας, εἰ μὴ ἡ αὐτὴ ἀρετὴ, ἡ αὐτὴ συναισθησις τῶν σοφῶν διατάξεων τοῦ αἰωνίου ἠθέλεν ὀδηγήσει ὅλας ἄχρι τοῦδε τὰς πράξεις τῆς.

Ἡ περίστασις τοῦ τρίτου αὐτοῦ ἄρθρου, καθ' ἣν ἐπρόκειτο νὰ κανονισθῶσι τὰ προσόντα τοῦ πολίτου Ἕλληνας, ἀνεκάλεσεν εἰς τὴν μνήμην τῶν πληρεξουσίων τοῦ ἔθνους λυπηρὰς τινὰς ἀνα-

μνήσεις τοῦ παρελθόντος, ἢ μᾶλλον ὑπηγόρευσεν εἰς αὐτοὺς σημαντὴν τινὰ πρόνοιαν περὶ τοῦ μέλλοντος, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ πολυθρόλλητον ἐκεῖνο περὶ τῶν ἐλθόντων μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἀγῶνος ψήφισμα, ἕνεκα τοῦ ὁποῖου ἐγένοντο τοσοῦτοι θόρυβοι, τοσοῦτοι κρότοι, καὶ τὸ ὁποῖον ἔδωκε χώραν τῶν λυπηροτέρων κατὰ τοῦ ἔθνους παρεξηγήσεων.

Ὅταν ἐν ἔθνος εὐρίσκηται εἰς τὴν ἐσχάτην καὶ φοβερὰν ἐκείνην ἀνάγκην τοῦ νὰ συντρίψῃ τὰς πύλας τοῦ ἄδου διὰ νὰ ἐξέλθῃ ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, καὶ τὴν ὑπαρξίν του εἰς προφανῆ ὀλεθρον ἐκθέτει, καὶ ἀπλητισμένον περὶ τῶν ὄλων μάχεται, καὶ εἰς ἀγρίαν παραδίδηται καταστροφῇ, τότε τὸ ἔθνος τοῦτο δὲν ὑπόκειται μόνον εἰς τὰς φυσικὰς καὶ συγχρόνους τοῦ καταστρεπτικοῦ πολέμου συμφοράς, ἀλλ' ἀφοῦ μάλιστα ὁ ἱερός αὐτοῦ ἀγὼν παρελθῇ, καὶ τὸ ἔθνος αὐτὸ ἀπὸ τὸν κίνδυνον ἐξέλθῃ, τότε τὸ διαδέχονται ἄλλαι συμφοραὶ, νέα περίοδος σπαραγμῶν τὸ ἀναμένει ἀναλόγως τῆς μετὰ τὸν ἀγῶνα τύχης του ἐπὶ πολὺν ἔτι χρόνον μένουσιν ἀνοικταὶ τοῦ ἔθνους αὐτοῦ αἱ πύλαι εἰς ἀναρρίθμητα δυστυχικῶν εἰδῶν· θλιβερὰ βεβαίως εἶναι ἡ ἐποχὴ ἀγωνιζομένου ἔθνους, καὶ τὰς συνεπείας ταύτας, εἰς ἀσθενὲς ἔθνος μάλιστα, ἐπιφέρει πάντοτε ὁ πόλεμος, ἕως οὔ τὸ ἔθνος ἀναλάβῃ καὶ θέσῃ φραγμὸν, καὶ θέσῃ μίαν τάξιν. Ἡ εἰκὼν αὕτη εἶναι εἰκὼν γενικὴ. Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἐγεύθη πλήρη τὴν πικρίαν καὶ τῶν δύο αὐτῶν περιόδων ἄχρι σήμερον· καὶ ἴσως... ἴσως ἔχει ἀκόμη συνεπείας.

Ἐσπαιρὲν ἀπὸ τὴν σφαγὴν τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος ἀκόμη, ὅποτε, ἐπανελθούσης τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς ἀσφαλείας μόλις, ἤρχισαν διάφοροι ἄνθρωποι νὰ προσέρχωνται εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἡ Ἑλλάς, καθὼς ἐν τῷ καιρῷ τοῦ ἱεροῦ αὐτῆς ἀγῶνος εἶχεν ἀνάγκην πολεμικῶν βραχιόνων, οὕτω καὶ εἰς τοὺς πρώτους τῆς ἀποκαταστάσεώς της χρόνους εἶχεν ἀνάγκην ἀνδρῶν πεπαιδευμένων ἤλθον ἐκ διαλειμμάτων ἀπανταχόθεν ἱκανοὶ ὑπῆρχον μετὰ τῶν ἐλθόντων νέοι ἀληθῶς πεπαιδευμένοι, τίμιοι, χρηστοί, τοὺς ὁποῖους τὸ κοινὸν ἐσεβάσθη καὶ σέβεται, καθὼς καὶ οὗτοι

εσεβάσθησαν και ἠγάπησαν ἀμοιβαίως τὴν πατρίδα· ἀλλ' ὡς συμβαίνει φυσικῶς ὑπῆρχον μεταξύ τῶν ἐλθόντων καὶ ἀνθρώποι, οἵτινες ἔδειξαν ἀσυνείδητον καὶ κακὴν διαγωγὴν, καὶ καθὸ ἐλθόντες διὰ νὰ θηρεύσωσι μόνα τὰ προσωπικὰ συμφέροντά των, ἐπεβουλεύθησαν παντοιοτρόπως τῶντι διὰ ν' ἀποσπάσωσι διὰ τῆς βραδουργίας ἀπὸ τὰς τραυματισμένας χεῖρας τοῦ θυσιασθέντος λαοῦ τοὺς καρποὺς τῆς νίκης, καὶ ν' ἀρπάσωσι τὸν ἄρτον ἀπὸ το στόμα τῶν λιμοκτονούντων ὄρφανῶν τῆς πατρίδος. Ἐπῆλθεν ὡς λαίλαψ ἐν τῷ μεταξύ, κρίμασιν οἷς οἶδε Κύριος, καὶ ἡ πεινώσα τῆς Βαυαρίας ἀπληστος ἐκείνη φυλὴ, καὶ κατασταθέντες οἱ τοιοῦτοι ἕνεκα τῆς ἰδιοτελείας τῶν ὄργανα τῆς Βαυαρικῆς μάστιγος ἐναντίον τῶν εὐκλεῶν ἀνδρῶν τοῦ ἀγῶνος καὶ τῶν τιμαλφεστέρων συμφερόντων τῆς πατρίδος, συνετέλεσαν νὰ πραχθῶσι τοιαῦται καταχρήσεις καὶ ν' ἀναγκασθῶσι τοιαῦται πληγαί, τὰς οὐλὰς τῶν ὁποίων μίᾳ φρόνιμος καὶ ἐθνικὴ Κυβέρνησις μολις θέλει δυνηθῆ μετὰ πολὺν καιρὸν νὰ ἰατρεύσῃ.

Τοιαῦτα ὑπῆρξαν τὰ λυπηρὰ αἰτία, ἅτινα ἠνάγκασαν τοὺς πληρεξουσίους τοῦ ἔθνους νὰ ἐξασφαλίσωσι τοῦ λοιποῦ τὴν κοινωνίαν ἀπέναντι τοιούτων καταχρήσεων δι' ἐνὸς ἐπιεικοῦς μέτρου· ἡ Συνέλευσις ἐψήφισε τὴν ἐπὶ δύο ἢ τρία ἔτη ἀπομάκρυνσιν αὐτῶν ἀπὸ τὴν πολιτικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ κράτους, ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς τῆς ἐλευσεώς των εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ δὲν ἐπραξεν οὕτως, εἰμὴ νὰ ἐφαρμόσῃ κατὰ ταύτην τὴν περίστασιν ἀρχὰς τινὰς τοῦ Δημοσίου Δικαίου, συστρεφομένας εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ περὶ ἰθαγενείας νόμου, καὶ τὰς ὁποίας αὐτὰς ἀρχὰς διὰ τὴν κοινωνικὴν τῶν ἀσφάλειαν τηροῦσιν αὐστηρῶς ὅλα τὰ εὐνομούμενα καὶ πεπολισμένα ἔθνη.

Ἵπῆρξε βεβαίως καὶ λυπηρὸν καὶ ἐπιζήμιον, διότι συμπεριελήφθησαν εἰς τὸ μέτρον τοῦτο, καθὸ γενικόν, καὶ οἱ ἐνάρετοι καὶ οἱ τίμιοι, ὡς εἴπομεν, ἐκ τῶν νεοελθόντων, ἀλλὰ ἡ ἔπρεπεν ἡ Συνέλευσις νὰ παραιτηθῆ ὁλοκλήρως τοῦ μέτρου τούτου, ἢ δὲν ἠδύνατο τὸ ψήφισμα νὰ ἐκφραστῆ ἄλλως. Τὸ ψήφισμα δὲ αὐ-

τὸ δὲν ἀπέκλεισε τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας κἀνένα τῶν ἀγωνισθέντων ἀλλοδαπῶν, κἀνένα ἐκ τῶν μετανάστευσάντων μερῶν, ἀλλ' ἀπεμάκρυνε, καὶ τοῦτο πρὸς ὄραν μόνον, ἀπλῶς ἀνθρώπους, οἵτινες, παρεισφύσαντες ἐπὶ τῆς κοκοβούλου ζενοκρατείας εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ κράτους, ἐκτὸς ὅτι ἐξ αὐτῶν ἐφάνησαν, ὡς εἴρηται, ἐπιβλαβεῖς, δὲν εἶχον καὶ κἀνέν δικαίωμα ἐπὶ τῆς πολιτικῆς ὑπηρεσίας· καθότι τὸ δικαίωμα προϋποθέτει καὶ ἐκπλήρωσιν χρέους, τοῦ ἱεροῦ χρέους πρὸς τὴν πατρίδα· ἀλλ' εἶναι κοινῶς ὡμολογημένον, ὅτι τινὲς τούτων, χωρὶς νὰ ἴδωσι ποτε τὴν Ἑλλάδα, καὶ νὰ σκεφθῶσι περὶ αὐτῆς, πατοῦντες πρώτην φοράν τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος, ἔφθانون ἀφ' ἐσπέρας καὶ τὴν ἐπιούσαν ἐπαρουσιάζοντο μὲ τὴν στολὴν τῆς ὑπηρεσίας, ἐνῷ ῥακένδυτος ὁ ἀγωνιστῆς Ἕλλην ἐπεριφρονεῖτο, κατετρέχετο καὶ ἐλιμοκτονοῦσε.

Τοιοῦτον ὑπῆρξε τὸ πρᾶον μέτρον τῆς Ἑθνοσυνελεύσεως περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου· Ἀλλ' ἐνῷ τὸ ἀντικείμενον αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἦτον εὐτελέστατον, ὡς ἀφορῶν προσωρινῶς μόνον τὰ ἀτομικὰ συμφέροντα πεντήκοντα περίπου ἀτόμων, χωρὶς νὰ ἔχη μηδεμίαν σχέσιν μὲ τὸν γενικὸν σύνδεσμον μεταξύ Ἑλλήνων καὶ Ἑλλήνων, ἡ ἀκρισία καὶ ἡ ἰδιοτέλεια παρέστησαν τὸ μέτρον αὐτὸ ὡς συμβᾶν φοβερώτερον καὶ ἀπ' αὐτὴν τὴν συντέλειαν τοῦ κόσμου! Ἠγέρθη τοσαύτη βοή, ἐξεβρόχη τοσαύτη κατακραυγὴ ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων τούτων, ὥστε τὸ ἔθνος, λυπηρῶς συγκοφαντούμενον, ἐζωγραφίζετο μὲ τὰ πλεῖον μελανὰ χρώματα εἰς τὸν ἔξω κόσμον. Παρεξήγησαν ὅπως δούλου τὸ ψήφισμα καὶ τὸ ἐχαρακτήρισαν ὡς Ἑλληνελασίαν· Ἡ οἰκτρὰ ἐξυβρίσις τῆς πατρίδος αὕτη τοιαύτην ἀπευκταίαν ἐντύπωσιν ἔκαμν εἰς τοὺς ἔξω ὁμογενεῖς.

Ἡ διαγωγὴ τῶν τοιούτων ἀνθρώπων ἔδειξεν ἴχνος ἀρετῆς; ἔδειξεν ἴχνος πατριωτισμοῦ; ἦσαν Ἕλληνες οὗτοι; . . . Ποῖος ἀληθῆς πολίτης τῆς πατρίδος ἐξυβρίζει τὴν πατρίδα του καὶ καταφέρεται κατὰ τοῦ ἔθνους του, ὅχι δι' ἀπλῆν, καὶ αὐτὴν προσωρινὴν ἀπαβολὴν του ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν της, ἀλλὰ καὶ δι' ὀποιανδῆποτε τὴν σκληροτέραν αἰτίαν ὁ ἀληθῆς πολίτης ἀπο-

θνήσκει ὑπὲρ τῆς πατρίδος του, καὶ πάλιν λέγει, ὅτι δὲν ἐπραξε τίποτε ὑπὲρ αὐτῆς· τόσον μέγα εἶναι τὸ αἶσθημα, τόσον ἱερὸν εἶναι τὸ χρέος τοῦ ἀληθοῦς πολίτου πρὸς τὴν πατρίδα! δὲν θέλομεν ἐξυβρίσει τὴν μεγάλην σκιάν τοῦ Θεμιστοκλέους, διὰ ν' ἀναφέρωμεν εἰς τὴν τοιαύτην περίστασιν τὸ ἀθάνατον παράδειγμά του· ἦτο περικλεῆς τῆς Ἑλλάδος σωτῆρ· ἡ πατρίς δὲ τὸν ἀπέβαλεν ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν, ἀλλὰ τὸν κατέτρεξε μέχρι θανάτου· εἶχεν ἀφορμὴν βαρυτάτου γογγυσμοῦ κατὰ τῆς πατρίδος· ἀλλ' ὁ ἀληθὴς πολίτης ἐπροτίμησε ν' ἀποθάνῃ, παρὰ νὰ τὴν καταπολεμήσῃ, ἢ νὰ τὴν ἐξυβρίσῃ. Δὲν ἀπεβάλλετο ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν ἀπλῶς, ἀλλ' ἐξωστρακίζετο τοῦ γενεθλίου ἐδάφους· Ποῖος; Ὁ Δίκαιος Ἀριστείδης! Παρακαλῶ, εἶπε, τὸν θεὸν, νὰ μὴν ἀναγκασθῇ ποτὲ ἡ πατρίς μου διὰ νὰ μὲ ἀνακαλέσῃ! Δὲν θέλομεν παράξει οὐδὲ τὴν ἱεράν κόνιν τόσων Ἡρώων τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, τοὺς ὁποίους ἡ ξενοκρατεία ἔκαμε ν' ἀποθάνωσιν εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν πόλεων ἀπὸ τὴν γύμνωσιν καὶ ἀπὸ τὴν πείναν. Ἐγόγγυσαν οὗτοι κατὰ τοῦ ἔθνους; ἐξύβρισαν οὗτοι τὴν φιλάτην αὐτὴν πατρίδα; οἱ ἀληθεῖς πολῖται ἀπέθανον, καὶ τὸ γλυκὺ τῆς πατρίδος ὄνομα ἦτον ὁ τελευταῖος πόθος των, ὁ τελευταῖος στεναγμὸς των. Ἴδετε τοὺς γενναίους Γάλλους καὶ ὄσους φιλέλληνας Εὐρωπαϊοὺς ἄλλους, οἵτινες ἀπὸ εὐγενῆ ἐνθουσιασμόν κινούμενοι, ἤλθον καὶ ἔχυσαν τὸ αἷμά των ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐν καιρῷ τοῦ ἱεροῦ αὐτῆς ἀγῶνος· ἀντὶ περιποιήσεων καὶ ἡδονῶν δὲν ἀπῆλαυσαν ἐνεκα τῶν τότε ἀνωμαλιῶν, εἰμὴ σκληρὰς κακουχίας· καὶ μολταυτὰ, καὶ εἰς τοὺς κόλπους τῆς πατρίδος των ἐπανελθόντες ὅτῃς πρόκειται περὶ Ἑλλάδος, τὸ ὄνομά της προφέρουσι μὲ σέβας, καὶ τὸ ἀκραιφνὲς αἶσθημα τοῦ ἐνθουσιασμοῦ των κατακαλλύει μὲ τὰ πλέον λαμπρὰ χρώματα τὰς ἀρετὰς τοῦ ἔθνους... καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, οἵτινες δὲν πρέπει ν' ἀρνηθῶσιν, ὅτ' ἀπῆλαυσαν καὶ τιμὰς καὶ ἡδονὰς εἰς τοὺς κόλπους τοῦ δυστυχοῦς αὐτοῦ ἔθνους, νὰ τὸ ἐξυβρίζωσι τοιοῦτοτρόπως καὶ νὰ μὴ δεῖξωσιν οὐδὲ κἄν αἶσθημα εὐγνωμοσύνης, ὡς φιλοξενηθέντες παρὰ τῆς Ἑλλάδος ἀπλῶς;...

Ἡ παιδεία αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν εἶναι ἀξιότιμος, ἀλλ' ἡ παιδεία διὰ νὰ ἦναι ἐπωφελὴς πρέπει νὰ ἦναι συντροφευμένη καὶ ἀπὸ τὴν ἀρετὴν· ἄλλως, παιδεία ἄνευ ἀρετῆς, ἄνευ πατριωτισμοῦ εἶναι κακία ὠπλισμένη. Ποῖα εἶναι τὰ δείγματα τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ πατριωτισμοῦ, ἅτινα ἐδόθησαν εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων τούτων; ἢ τί εἶν' ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ τοὺς συνδέῃ μὲ τὴν ἀγαθὴν καὶ ὠραίαν τῆς Ἑλλάδος γῆν; ἂν δὲν ὑπῆρχον οἱ τάφοι τῶν πατέρων των, αἱ ἀναμνήσεις τῶν παιδικῶν των χρόνων, ἡ κτηματικὴ ἐγκατάστασίς των, ἢ πᾶσα οἰαδήποτε ἄλλη θυσία, ἥτις νὰ ἐγγυᾶται ἐν αἶσθημα πατριωτισμοῦ, τοῦλάχιστον ἐπρεπε νὰ δεῖξωσι μίαν ἐνάρετον διαγωγὴν εἰς τόπον τοῦ αἰσθήματος τοῦ πατριωτισμοῦ, τὸν ὁποῖον ὀφείλει νὰ αἰσθάνηται ἕκαστος πολίτης· τὸ αἶσθημα τοῦ πατριωτισμοῦ δὲν εἶναι βέβαιον μίᾳ ἀπλῇ ιδέα. Εἶναι ἐνστικτός ἀπὸ τὴν φύσιν ἀρετῆ, ἥτις ὀμιλεῖ πανταχοῦ καὶ πάντοτε εἰς τὴν καρδίαν τοῦ πολίτου, καὶ ὀφειλομεν νὰ τὴν σεβώμεθα, διότι αὐτὴ ἐμεγάλυνε πάντοτε τὰ ἔθνη καὶ ἀπεθέωσε τὴν ἀνθρωπότητα. Αὗται εἰσὶν αἰώνιοι ἀλήθειαι, αἵτινες δὲν πρέπει νὰ μᾶς διαφεύγωσι, καὶ τὰς ὁποίας μὲ λύπην μας ἠναγκάσθημεν νὰ ὑπομνήσωμεν ἐνταῦθα.

Ἐκρίναμεν ἀναγκάσιαν τὴν ἐπιπόλαιον ἔποψιν ταύτην ἐπὶ ἐνὸς ἀντικειμένου, τὸ ὁποῖον ὁ περιοδικὸς τύπος τῆς Ἑλλάδος ὡς ἐκ τῆς παραμορφώσεώς του ἀνέπτυξε μὲ πολλὴν ὀρμὴν, καὶ τὸ ὁποῖον ἔδωκε πλαγίως ἀφορμὴν νὰ ἀντιγῆσωσιν ἀπὸ τοῦ θήματος οἱ ἐπιδεικτικώτεροι λόγοι, ὅχι κυρίως διὰ νὰ ἐπιδοκιμάσωμεν, ἢ ἀποδοκιμάσωμεν τὰ γενόμενα, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐξηγήσωμεν ἡσυχώτερον τὸ πρᾶγμα, καὶ μὲ τὸ φῶς τῆς ἀληθείας νὰ ἐξάξωμεν ἀπὸ τὴν ἀπάτην ὅλον τὸν ἔξω κόσμον, ὅστις ἀκόμη πιστεύει, ὅτι τὸ ψήφισμα ἐκεῖνο ἦτον μίᾳ Ἑλληνασσία· ὅ,τι ἦτον λυπηρὸν, καὶ τὸ ὁποῖον συνετέλεσε πλείοτερον εἰς τὴν τοιαύτην ἐξωτερικὴν ἐντύπωσιν εἶναι, ὅτι τινὲς τῶν δημοσιογράφων, οἵτινες ἀπέκτησαν τοσαύτην δόξαν διὰ τὰ πατριωτικὰ αἰσθηματὰ των ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ τόπου, παρασυρθέντες ἴσως ἀπὸ προσωπικὰς συμπαθείας, παρεδέχθησαν εἰς τὰς στήλας τῶν ἐφημερίδων των τὰς ἐναντίον

τῆς πατρίδος λυπηρὰς δυσφημίας ἐκείνας. Χαίρομεν δὲ διότι πρὸ καιροῦ ὁ ἀξιώτιμος Συντάκτης τῆς Ἀθηνᾶς ἀνασκευάζει ἀλλεπαλλήλως τὴν τοιαύτην ἐπιβλαβῆ ἰδέαν, καὶ εὐχόμεθα ὅλοι οἱ ἔντιμοι συναδελφοὶ τοῦ ν' ἀκολουθήσωσι τὸ παράδειγμά του.

Ἡ ἐρίς ἤρχισεν ἤδη νὰ κρούη τὰς θύρας τῆς Συνελεύσεως, καὶ ἡ σκοτεινὸμορφος θυγάτηρ τοῦ ἄδου νὰ φουᾶ ἐκ νέου τὰς φλόγας τῆς εἰς τὰ στήθη τῶν Ἑλλήνων· ἡ φρόνησις τῶν πληρεξουσίων ἀντέχε με καρτερίαν ἀξιοθαύμαστον κατὰ πάσης ῥαδιουργίας, ἥτις ἠδύνατο νὰ φέρῃ ὀλέθριον πρόσκομμα εἰς τὴν ἐκβασιν τοῦ μεγάλου κοινωνικοῦ αὐτῆς σκοποῦ· ἀλλὰ μολοντοῦτο δὲν ἠδυνήθη νὰ διατηρηθῆ ἄχρι τέλους ἡ οὐράνιος ἀρμονία ἐκείνη, τὴν ὁποίαν ἐφώτισεν ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς γῆς ὁ ἥλιος τῆς Γ'. Σεπτεμβρίου. Μία πράξις τῆς Συνελεύσεως ὀλίγων ἐμαρτύρησε πολιτικὴν πρόνοιαν, καὶ αὕτη εἶναι ἡ ἐκ πλαγίου τρόπου ἀποβολὴ τῶν βουλευτικῶν δικαιωμάτων τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀγωνισθέντων ἐποίκων· ἡ πράξις αὕτη ἦτον τῶντι ἀντιπολιτικῆ, ἀντεθνικῆ. Τὸ περὶ νεήλудων ψήφισμα ἐκεῖνο προσέβαλλεν ἀτομικὰ τινὰ συμφέροντα, ἀλλ' ἡ προκειμένη πράξις ἀφορᾷ ζήτημα πολὺ σοβᾶρον, περιστρεφόμενον εἰς οὐσιωδέστατον συμφέρον τοῦ ἔθνους· καὶ μολονότι εἶναι ἀληθές, ὅτι Βουλευταὶ ἐποίκων δὲν ἔχουσι τι ν' ἀντιπροσωπεύσωσιν ἰδίως εἰς τὴν Βουλὴν, ὡς μὴ ὄντων εἰσέτι συνοικισμένων, ἡ δὲ παραδοχὴ τοιοῦτου βουλευτικοῦ δικαιώματος, οὕσα μία ἐξαιρέσις, διαστρέφει τὴν κοινωνικὴν τάξιν, μολοντοῦτο ἠδύνατο καὶ ἔπρεπε νὰ εὐρεθῆ ὁ ἀρμόδιος τρόπος διὰ νὰ θεραπευθῆ ἡ πολιτικὴ ἀνάγκη αὕτη, ὥστε νὰ μὴ ἀνοιχθῆ μετὰ τοῦ ἔθνους τοιοῦτον λυπηρὸν χάσμα.

Ἀλλ' ἡ ἐξαίρεσις, τὴν ὁποίαν ἔφερον εἰς τὰ πνεύματα τῶν αὐτοχθόνων πληρεξουσίων ὁ μέχρι παραφορᾶς διίσχυρισμός τινῶν ἐκ τῶν πληρεξουσίων τῶν ἐποίκων ὑπὲρ τῶν νεήλудων, ἀντιπάθειαι τινες προσωπικαὶ διαφορῶν πληρεξουσίων κατὰ τινῶν πληρεξουσίων τῶν ἐποίκων, ὑπόκωφοι συγκρούσεις φατριαστικῶν τινῶν συμφερόντων, ῥαδιουργία πρὸς ἐρεθισμὸν οὕτω τῶν πληρεξουσίων τῶν ἐπρίκων διὰ τὴν ἐπίτευξιν περαιτέρω ἄλλου ὀλεθρίου

σκοποῦ, τὸν ὁποῖον θέλομεν ἀπαντήσῃ, καὶ ἐπὶ πᾶσι ῥαδιουργία Ἑρωπαϊκῆ, ἀπὸ πολλὰ ὀλίγους ἴσως ἐννοηθεῖσα, καὶ σκοπὸν μέλλοντα διὰ τὴν Ἑλλάδα λυπηρὸν σημαίνουσα· ὅλα ταῦτα, ἔκαυτον τῶν ὁποίων δεῖται ἐμβριθεστέρως ἀναπτύξεως, ἥτις ὁμοῦς δὲν εἶναι τοῦ παρόντος καιροῦ, συνετέλεσαν νὰ σχηματισθῆ ἡ λυπηρὰ αὕτη πράξις.

Αἱ συνέπειαι τῶν συγκρούσεων τούτων ἐγένιναν ἤδη ἀμέσως ἐπαισθηταί· ἡ δυσπιστία καὶ ἡ διχόνοια ἐκορυφώθησαν, τὸ πᾶν ἐφοβέριζε μίαν καταγίγδα, μίαν ῥῆξιν, ἥτις ἠδύνατο νὰ βυθίσῃ εἰς τὴν ἄβυσσον ἐκ νέου τὴν πατρίδα· ἐντοσούτω οἱ εὐκλεῶς ἀντιπροσωπεύσαντες τὸ ἔθνος εἰς τὴν ἱστορικὴν ἐποχὴν ταύτην ἀντέταξαν ἡρωϊκὴν τῶντι ὑπομονὴν καθ' ὅλων τῶν πολιτικῶν ἐφοδῶν, καὶ ἐπροχώρησαν με πατριωτισμὸν καὶ πολλὴν ἐπιτυχίαν εἰς τὰ πλειότερα ἀντικείμενα τοῦ Συντάγματος, ἕωσού ἤλθεν ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ἔμελλε νὰ κάμῃ τὴν κρίσιν τῆς ἡ πολιτικῆς τύχῃ τῆς Ἑλλάδος· καὶ αὕτη ἦτον,

Η ΕΝΔΕΚΑΤΗ ΤΟΥ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ.

Ἀποφρὰς ἡμέρα! αἰωνία νύξ καλύπτει τὴν Ἑλλάδα! ὁ δε δίσκος τοῦ ἡλίου προβαίνει μέλας ἀπὸ τὰς κορυφὰς τοῦ Ἰμπτου ὡς φέρετρον κεκαλυμμένον ἀπὸ πένθος... εἶναι τὸ φέρετρον τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ ἔθνους! ἡ φύσις τελεῖ κατηφῆς τὴν κηδείαν τῶν ἀρχῶν τῆς Γ'. Σεπτεμβρίου!...

Τόσον βαθεῖα καὶ θλιβερά ὑπῆρξεν ἡ ἐντύπωσις, τὴν ὁποίαν ἐπροξένησεν ἡ περὶ Γερουσίας ἀπόφασις τὴν ἡμέραν ταύτην εἰς τὸν λαὸν τῆς Ἑλλάδος· ὠχρὰ καὶ φρίττουσα ἡ κοινωνία ὠμοίαζεν ὡς νὰ ἐπλήχθη ἀπὸ τὰς μελανὰς τοῦ θανάτου πτέρυγας· ἡ ἐκπληξις ὑπῆρξε γενικῆ, καὶ οἱ κοινωνικοὶ σπασμοί, οἵτινες ἀνεφάνησαν ἐν ῥιπῇ εἰς ὅλον τὸ πολιτικὸν σῶμα τῆς Ἑλλάδος, ὠμοίαζον τοὺς σπαραγμοὺς τοῦ θύματος ὅταν εὐρίσκηται ὑπὸ τὴν σφαγὴν του!... ἦτον ἄρα ἀληθῆς ἡ περὶ Γερουσίας ἀπόφασις μίᾳ σφαγῇ τῆς ἐλευθερίας τοῦ λαοῦ!;..

Ὅταν ἐν ἔθνος ἐξέρχεται ἀπὸ τὴν πολιτικὴν τοῦ ἄβυσσον καὶ

συνέρχεται διὰ τὴν πλάσιν τὸ κοινωνικόν του σύστημα, διὰ τοῦ ὁποίου τὴν ἐξασφάλισιν τὴν τύχην του, τὸ ἔθνος αὐτὸ εὐρίσκειται εἰς τὴν κρίσιμον στιγμὴν ἐκείνην, εἰς ἣν εὐρέθη ἡ φύσις αὐτῆ ἐπὶ κοσμογονίας. Πρόκειται θεθαίως περὶ τῆς πολιτικῆς ἀναπλάσεως αὐτοῦ, περὶ αὐτῆς τῆς ὑπάρξεώς του· πᾶν κοινωνικὸν ἀποτέλεσμα, τὸ μέλλον, ἡ τύχη ἐνὸς ἔθνους εἶναι ὁ καρπὸς τῆς ἰδίας του νομοθεσίας· ἡ νομοθεσία τῶν ἔθνων δὲν εἶναι τυχαίον ἔργον, εἶναι ἔργον, οὕτως εἰπεῖν, ὑπερανθρώπινον, καὶ πρέπει ὁ νομοθέτης διὰ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς καθαρᾶς αὐτοῦ διανοίας νὰ προσεγγίσῃ τὸν Θεόν, διὰ τὴν φωτισθῆ ὡς πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ μεγάλου σκοποῦ του· τὰ πάθη, τὰ προσωπικὰ συμφέροντα, αἱ ἐπιβροαὶ, εἶναι ξένα κατέναντι τῆς πολιτικῆς αὐτῆς μυσταγωγίας τοῦ νομοθέτου· μόνον τὸ συμφέρον τῆς πατριίδος, μόνη ἡ εὐδαιμονία τῆς ἀνθρωπότητος πρέπει νὰ εἶναι ἀπαρασάλευτα ἀντικείμενά του· ὁ δὲ νομοθέτης δὲν δύναται νὰ συμβουλευθῆ βιβλίον φωτεινότερον παρὰ τὴν πείραν τοῦ κόσμου, οὐδὲ νὰ λάβῃ σοφώτερον ὀδηγόν, παρὰ τοὺς αἰωνίους νόμους τῆς φύσεως, τὴν θέλησιν τοῦ Παγκοσμίου Νομοθέτου.

Στρέφοντες τὰ ὄμματά μας εἰς τὸ παρελθὸν ἀπαντῶμεν μεγάλας εἰκόνας νομοθεσιῶν, καθὼς καὶ τὰ γιγαντιαῖα ἔθνη ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ὑπῆρξαν τὰ περιφανῆ δημιουργήματα τῶν νομοθεσιῶν τούτων· ἡ Σπάρτη, αἱ Ἀθῆναι, ἡ Ρώμη παρουσιάζουσι τὰ γοητευτικώτερα πρόσωπα εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ ἀρχαίου πολιτικοῦ θεάτρου· ἀλλ' ἐνῶ προφέρωμεν μὲ θαυμασμὸν τὰ ὀνόματά των, ἀναζητοῦμεν τὸ μεγαλεῖον αὐτῶν εἰς τὰ ἑρείπιά των, τὰ ὁποῖα μὲ φωνὴν παραπονετικὴν μᾶς ἐνθυμίζουσι τὴν ὑπαρξίν των· ἄνευ τῆς ἱστορίας οἱ μεγάλοι οὗτοι κόσμοι ἤθελον μένει ἐντελῶς ἀγνωστοὶ εἰς τὸν σημερινόν, ὅστις ἀκαταπαύστως γονυκλιτεῖ ἐπὶ τῶν μνημείων τῆς μεγαλοφυΐας των διὰ τὴν ἀντλήσιν τῆς διαυγέστερας αὐτοῦ ιδέας. Ἐλάβον σοφὰς νομοθεσίας τὰ ἔθνη ταῦτα, καὶ εἰς τὴν δημιουργικὴν τῶν νομοθεσιῶν των δύναμιν ὀφείλουσι τὴν ἐξαισίαν ἐκείνην πρόδόν των· ἀλλ' αἱ νομοθεσίαι αὐταὶ ἤσαν ἄρα τὰ πρωτότυπα τῆς νομοθετικῆς τελειότητος; ἤχρυσαν

νὰ διαϊωνίσωσι τὰς μεγάλας ταύτας κοινωνίας; ἀναμφιβόλως· ἐνόσω αἱ νομοθεσίαι αὐταὶ ἐφύλαττον ὅλην τὴν παρθενικὴν αὐτῶν ἀγνότητα· ἐνόσω διετηροῦντο ὡς σοφὰ ἀπομιμήματα τῶν ἱερῶν νόμων τῆς φύσεως, καὶ ἐβελτιοῦντο φωτιζόμενοι ἀπὸ τὴν φωταυγῆ πείραν, τὰ ἔθνη προώδεον, ἐμεγαλύνοντο· ἀλλ' ἅμα ἔπαυσαν ἀπὸ τοῦ ν' ἀκολουθῶσι τὰ ἔθνη τῆς φύσεως μὲ πίστιν, καὶ ἀπὸ τοῦ νὰ συμβαδίζωσι μὲ τοὺς αἰωνιάς των, ἅμα ὁ ἐγωϊσμὸς, ὁ βροτολογὸς δαίμων τῆς κοινωνικῆς ἀνισότητος ὑπὸ διαφόρους μορφὰς καὶ περιστάσεις εἰσέδυσσε μὲ τὸν καιρὸν εἰς τὰ σπλάγγνα των ὡς δηλητήριον, τὸ ὁποῖον, οὐδετερώσαν τὴν ζωτικὴν ἐνέργειαν τῶν μεγάλων αὐτῶν πολιτικῶν σωμάτων, ἐπέφερε βαθμηδὸν τὴν σήψιν των, τὰ ἔθνη ταῦτα ἔκλιναν ἔκτοτε εἰς τὴν πτώσιν των εἰς τὴν διάλυσιν των, συνεσπαράχθησαν συνεχῶς ἀπὸ τοὺς κοινωνικοὺς σπασμοὺς, οἵτινες εἰσι τὰ ἀναπόφευκτα παρακολουθήματα τῆς ἀτελείας καὶ τῶν ἐλαττωμάτων τῶν νομοθεσιῶν, ἕως τοῦ σύσσωμα κατέβησαν ἐπὶ τέλους εἰς τὸν τάφον.

Ἐπαναστρέφωμεν ἐπὶ τῶν βημάτων μας διὰ ν' ἀπαντήσωμεν εἰκόνας νομοθεσιῶν ζώσας, τὰς ὁποίας μᾶς παρουσιάζουσι σήμερον τὰ εὐνομούμενα ἔθνη· αἱ εἰκόνας αὐταὶ ὡς ἐκ τοῦ μεγαλείου τῶν ἔθνων, τὰ ὁποῖα φέρουσι εἰς τὰς ἀγκάλας των, θέλγουσι κατὰ τι τὴν φαντασίαν καὶ δύναται νὰ πείσωσιν ἐκ πρώτης ὄψεως περὶ τῆς τελειότητός των· ἀλλ' οὐδεὶς δύναται νὰ κρίνῃ περὶ αὐτῶν ἀλανθάστως, πρὶν ἢ ἀνερευνηθῆ κατὰ βάθος τὰ μέσα δι' ὧν προήχθησαν αἱ νομοθεσίαι αὐταὶ ἕως εἰς τὴν φαινομένην τελειοποίησιν αὐτῶν, τὴν ἀληθῆ κατάστασιν τῶν εὐνομουμένων αὐτῶν κοινωνιῶν, καὶ πρὶν ἢ ἴδῃ τὰ ἔσχατα ἀποτελέσματά των. Ἐκαστον ἔθνος, συντάττον τοὺς κοινωνικοὺς αὐτοῦ θεσμοὺς, δύναται νὰ διέλθῃ τὴν ἱστορίαν ὅλων τῶν αἰώνων, καὶ νὰ μελετήσῃ τὰς νομοθεσίας ὅλων τῶν ἔθνων· ἀλλὰ δὲν πρέπει ποτὲ νὰ ἀπομιμηθῆ δουλικῶς τὴν νομοθεσίαν τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ ἔθνους ἐπὶ τῇ ιδέᾳ ὅτι αὕτη εἶναι ἡ τελειότερα· καμμία νομοθεσία δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς πρωτότυπον τελειότητος, ἥτις διὰ τοῦτο νὰ ἐφαρμόζηται ἀπλῶς εἰς πᾶν ἔθνος, εἰς πᾶσαν κοινωνίαν·

ὑπάρχουσι νόμοι γενικοί, οἵτινες δύνανται νὰ ἐφαρμόζονται εἰς πάντα καιρὸν καὶ εἰς πάντα τόπον· καὶ οὗτοι εἶναι οἱ ἀναλλοίωτοι νόμοι ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους ἔθεσεν ὁ Πάνσοφος Νομοθέτης τοῦ παντός δι' ὅλους τοὺς λαοὺς καὶ δι' ὅλους τοὺς αἰῶνας. Εὐτυχὴς ἡ ἀνθρωπότης ἂν συνεβάδιζε πάντοτε μὲ τὸν σκοπὸν τοῦ Παγκοσμίου Νομοθέτου· ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ νόμοι διάφοροι νόμοι, τοὺς ὁποίους ὁ ἴδιος συνέταξε Δημιουργὸς, καὶ οἱ ὅποιοι δὲν ἐφαρμόζονται, εἰμὴ ἰδιαιτέρως πάντοτε εἰς τὰ διάφορα κλίματα καὶ εἰς τοὺς διαφόρους λαοὺς των.

Ἰδοῦ, μετὰ πάροdon τσοσούτων αἰώνων, ἀνεγειρόμενον τὸ πολιτικὸν οἰκοδόμημα ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς Ἑλλάδος· τῆς γῆς ἐκείνης, ἥτις ἔδωκε τὰ λαμπρότερα τῆς πολιτικῆς δημιουργίας μαθήματα εἰς ἅπαντα τὰ ἔθνη· εἶναι ἡ ἐπισφράγισις τοῦ μεγάλου τῆς ἐπαναστάσεώς της σκοποῦ· εἶναι τὸ Σύνταγμα ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ἐχύθησαν τσοσούτων μαρτύρων αἵματα, καὶ ἀπετεφρώθη ἐν διαστήματι τσοσούτων ἐτῶν ἡ ὠραία γῆ της· ἀλλ' ἄρα εἶναι τὸ Σύνταγμα ἐκεῖνο, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ἠγωνίσθη ὁ Ἑλληνικὸς λαός; εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀρμόζει εἰς τὸν εὐφρόσυνον αὐτοῦ οὐρανὸν καὶ εἰς τὸν ζωηρὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα; εἶναι τέλος ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐγγυᾶται τὴν κοινωνικὴν εὐημερίαν του καὶ τὴν πρόσδόν του; οἱ πολιτικοὶ σεισμοὶ, οἵτινες ἐκλόμισαν τὴν ἐπικράτειαν τὴν ἐνδεκάτην τοῦ Φεβρουαρίου· τὸ ἐθνικὸν πένθος, τὸ ὁποῖον ἐσκοτοδινίασε τὸν Ἑλληνικὸν ὀρίζοντα τὴν ἡμέραν ταύτην· αὐτὴ ἡ ἔκφρασις τῆς πλέον ἀλγεινῆς ἀγανακτήσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ εἶναι ἡ πλέον ἐπίσημος διαμαρτύρησις τῆς μὴ ἐντελοῦς ἐπιτυχίας τοῦ κοινωνικοῦ αὐτοῦ σκοποῦ... Ὁ Εἰγώσιμος, Αὐτός ὁ Καταχθόνιος Δαίμων τῆς Κοινωνικῆς Ἀνισότητος ἐπεκλόμην ἐπὶ τῆς στέγης τοῦ πολιτικοῦ αὐτοῦ οἰκοδομήματος ὡς ἀπαίσιον σημεῖον!...

Τί ζητεῖ εἰς τὸ παρθενικὸν τῆς Ἑλλάδος ἔδαφος ἡ ἐκπαπορευμένη αὐτῆ τῆς εὐγενείας Ἑριννύς; τί ζητεῖ εἰς τὸν θερμὸν τῆς Μεσογείου ἥλιον αὐτὸ τὸ ἄχαρι καὶ θανατηφόρον τῶν

παγωμένων κοινωνικῶν φυτῶν; Τί ζητεῖ ἐπάνω εἰς τοὺς τάφους τοῦ Σόλωνος καὶ τοῦ Λυκούργου τὸ ξόανον τῆς κοινωνικῆς ἐρημώσεως, τὸ εἶδωλον τῶν βαρβάρων καὶ δουλικῶν καιρῶν; ... Ἀλλ' ὅταν ἕνας νόμος παρεκτρέπεται ἀπὸ τὴν θεμελιώδη τῆς ἰσότητος ἀρχὴν καὶ καταστρέφῃ τὴν κοινωνικὴν ἐνότητα ὁ νόμος οὗτος ἀγνοεῖται ὁποῖαν τύχην δύνανται νὰ ἔχη. Οἱ κοινωνικοὶ νόμοι πρέπει νὰ ἦναι ἀπόρροια τῶν φυσικῶν νόμων πάντοτε, διότι ἡ παραμικρὰ ἀντίφασις αὐτῶν φέρει ἀργὰ ἢ γλήγορα τὴν καταστροφὴν καὶ τῶν νόμων καὶ τῶν κοινωνικῶν, διὰ τὰς ὁποίας ἀπρονοήτως συνετάχθησαν· ἡ περὶ Γερουσίας ἰδέα, εἶναι τάχα ἀπόρροια τοῦ φυσικοῦ δικαίου; εἶναι νόμος, ὅστις δύνανται εἰς κάμμιν ἀπὸ τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τῆς φύσεως νὰ στηριχθῇ; ὅταν ὁ Φιλόστοργος Δημιουργὸς τῆς Κτίσεως ἐπλασε τὴν γενεάν τοῦ ἀνθρώπου· ἔδωκε διάφορον εἰς τὰ πλάσματα του αἷμα; ἔδωκεν εἰς αὐτὸν διακρίσεις εὐγενείας; ἔπλασε καὶ Γερουσιαστάς;!... Ἐξυβρίζομεν ἀνασχύντως τὸν Θεόν! ἐμπαίζομεν τὸ θεῖον μεγαλεῖόν του! καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ αὐτόματοι καταδικαζόμενοι εἰς αἰωνίαν μωρίαν, δίδομεν δίκην πάντοτε τῆς ἀφροσύνης μας καὶ τῆς ματαιότητός μας!

Ἡ Κυριαρχία παντός ἔθνους πηγάζει πάντοτε ἀπὸ τὸν λαὸν καὶ εἰς αὐτὸν ἐπίσης ἀνήκει· ὁ λαὸς διὰ νὰ μορφώσῃ ἐν κοινωνικὸν σύστημα διὰ τὴν συντήρησιν τῶν φυσικῶν του δικαιωμάτων καὶ διὰ τὴν εὐδαιμονίαν του ἠναγκάσθη νὰ δημιουργήσῃ ἠθικὸν τι ὄν, τὸν Βασιλέα, κατὰ μίμησιν τοῦ σχηματισμοῦ τῆς φύσεως, εἰς τὸ ὁποῖον ἐναπέθεσεν ὡς παρακαταθήκην τὴν Κυριαρχίαν του διὰ νὰ ἐνεργῇ ἐκ συμφώνου μετ' αὐτοῦ πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν κοινωνικὴν ἀσφάλειαν καὶ εὐημερίαν· αὐτὸ δὲ τὸ σαθρὸν μεσοτόχιον μεταξὺ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Κτίσεως, μεταξὺ τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ λαοῦ, αὐτὸ τὸ ἔκτρομα τῆς φυσικῆς τάξεως, ἵσθην πηγάζει ὕστερον; πρὸς ποῖον δύνανται νὰ συντελῇ κοινωνοφελῆ σκοπὸν;

εἶναι τὸ συντηρητικώτερον τῆς κοινωνίας στοιχεῖον, διαμένον ὡς ἐνοπλος οὐδετερότης μεταξὺ τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ λαοῦ.

Είναι ο Λύδιος λίθος τῆς φρονήσεως καὶ τῆς πείρας, εἰς τὸν ὅποιον βασιανίζονται αἱ νεανικαὶ ιδέαι τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Βουλῆς.

Εἶναι ἀπαύγασμα τοῦ φωτός τῆς πολιτικῆς θεωρίας καὶ τῆς πείρας τοῦ κόσμου.

Εἶναι Συνταγματικὸν ἀντίτυπον ἐπὶ ἄλλων Συνταγματισμένων ἔθνων καὶ ἐπὶ πᾶσιν εἶναι θέλησις ἐπίμονος τῶν δύο Δυτικῶν Δυνάμεων, καὶ ἰδίως τῆς Ἀγγλίας, αὐτῆς τῆς ἀσβέστου ἑστίας τῶν Συνταγματικῶν θεσμῶν . . .

Ταῦτα εἰσὶ τὰ μαγευτικὰ χρώματα, μὲ τὰ ὁποῖα ἐζωγράφησαν τὴν Γερουσίαν ἀπὸ τοῦ βήματος οἱ ἐνθερμοὶ αὐτῆς ὑπερασπισταί.

Τρώντι μὲ ἄλλας λέξεις οἱ εὐφρεῖς πολιτικοὶ νόες οὗτοι ὁμολογοῦσι τινὰς ἀληθείας, τὰς ὁποίας ματαίως προσπαθοῦσι νὰ κρύψωσι καὶ νὰ παραμορφώσωσιν.

Ἡ Γερουσία κατὰ τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν τοῦ ὀρισμοῦ, τὸν ὁποῖον θέλουν νὰ τὴν δώσωσιν οἱ ὑπερασπισταί τῆς, εἶναι ἔνοπλος οὐδντερότης· δηλ. ἕνας ψυχρὸς ὑδράργυρος, ὅστις, συστρεφόμενος θανατηφόρως μέσα εἰς τὰς φλέβας τοῦ κοινωνικοῦ σώματος οὐδετερόνει, παραλύει καὶ νεκρόνει τὰς ζωτικὰς δυνάμεις του. Εἶναι στοιχεῖον συντηρητικόν· δηλ. εἶναι στοιχεῖον, τὸ ὁποῖον ὡς μὴ πηγάζον ἀπὸ τὴν φύσιν εἶναι ἐχθρὸν αὐτῆς τῆς φύσεως, ἀντίσταται εἰς τὴν αἰωνίαν πορείαν τῆς, καὶ ἀντίκειται εἰς τὴν πρόοδον καὶ τελειοποιήσιν τῆς ἀνθρωπίνου κοινωνίας· δὲν κλίνουσιν αἱ κορυφαὶ τοῦ Ὀλύμπου εἰς τὰ νεύματά τῆς, οὐδὲ διαπερᾶ τὸ βλέμμα τῆς ὡς ἀστραπὴ τὰς μακρὰς ἀποστάσεις, ὡς ἐχαρακτήριζεν ἀντιστοίχως εἰς πληρεξούσιος τοῦ Μεσολογγίου τὸν ὀρητικὸν χαρακτήρα τῆς νεανικῆς Βουλῆς, διότι ἐξημελωμένη ἀπὸ τὸ γῆρας, ἀπὸ τὸν τύφον καὶ ἀπὸ τὰς καταχρήσεις ἴσως τῆς νεότητος ἢ ἀριστοκρατία, ὅπως ὁ ῥήτωρ πρὸς τιμὴν τῆς ἐπεννόησεν νὰ τὴν συστήσῃ, καὶ ὁποῖα τρώντι δύναται νὰ ἦναι μία ἀριστοκρατία, θέλει ἐπαναπαύεσθαι ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἐλευθερίας τοῦ λαοῦ; ἐκτρεφόμενη ὡς ἄχθος ἀρούρης ἐκ τῶν ἰδρώτων

αὐτοῦ, χωρὶς νὰ τὴν μέλλῃ οὔτε διὰ τὴν πρόοδον, οὔτε διὰ τὴν δόξαν τοῦ ἔθνους, μὴ διακινδυνεύσῃ ἡ ἰσόβιος βασιλεία τῆς, καὶ δὲν ἔχει τι περισσύτερον αὐτῇ νὰ ἐπιθυμήσῃ. Ναι, οὐσιωδῶς εἶναι μία συμμαχία ἔνοπλος τοῦ Μοναρχικοῦ στοιχείου κατὰ τοῦ λαοῦ, τοῦ ὁποίου ἀπ' ἐναντίας ὡς ἐκ τῆς φύσεως καὶ τῆς θέσεως αὐτῆς πολεμία.

Ἡ Γερουσία πηγάζει ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ εἶναι δημιουργημα αὐτοῦ· ὁ ἰσόβιος Γερουσιαστὴς συμμετέχει τῆς ὑπερανθρωπίνου βασιλικῆς ἀξίας, ἀποχαιρετᾶ τὴν ἀνθρωπότητα, ὑψοῦται διὰ παντὸς ὑπεράνω τῶν ὁμοίων του καὶ συμβασιλεύει μετὰ τοῦ Βασιλέως· διότι καὶ πᾶς Βασιλεὺς ἔτι εἶναι περισσύτερον προσωπικῶς· εἰμὴ βασιλεὺς ἰσόβιος; ὁ θάνατος εἶναι κοινὸν ὄριον τῆς ἀξίας ὡς καὶ τῆς ζωῆς καὶ τῶν δύο; . . Ὁ Γερουσιαστὴς λοιπὸν ὡς νὰ βαπτίζηται εἰς τὰ ὕδατα τῆς Στυγὸς ἀπὸ τὴν ἡμέραν τοῦ διορισμοῦ του, ἀποκτᾶ τὴν Βασιλικὴν εὐγένειαν, καὶ τὸ ἀνθρώπινον ἔως ἐκείνης τῆς στιγμῆς αἷμά του μεταβάλλεται εἰς ἰχώρα « οἶος πέρ τε βέει Μακάρεσι Θεοῖσι » καὶ οὕτως ἔχει ἕκτοτε τὰ πάντα κοινὰ μετὰ τοῦ Βασιλέως καὶ φρόνημα, καὶ αἴσθημα καὶ συμφέρον. Ἐτί φοβεῖται ὁ ὁ Βασιλεὺς; τὸν λαόν· ἀλλὰ τὸν λαὸν φοβεῖται καὶ ὁ Γερουσιαστὴς, διότι δεσπόζει τυχόν ὁ εἰς κτήνως δεσπόζει καὶ ὁ ἄλλος. Ποῖον ἀνησυχεῖ ἢ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λαοῦ ῥοπή; τὸν Βασιλέα, ἀλλ' ἐκφοβίζει ἐπίσης καὶ τὸν Γερουσιαστὴν, διότι ἡ ῥοπή αὐτῇ τείνει φυσικῶς εἰς τὴν ἀνατροπὴν ὅλων τῶν ἀντιθέτων εἰς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ στοιχείων, καὶ πρῶτον πάντων εἶναι ἐκεῖνο τῆς Γερουσίας· καὶ μολονότι ἡ κυρία πηγὴ τοῦ ἀριστοκρατικοῦ τούτου στοιχείου εἶναι ἄλλη παρὰ τὴν προκειμένην, καὶ τὴν ὁποῖαν θέλομεν διασαφήσει περαιτέρω, μολοντοῦτο ποτὲ ἢ πρόνοια περὶ τῆς ἀσφαλείας τῶν δικαιωμάτων τοῦ λαοῦ δὲν ἐπροκάλεσε τὴν ἐπίνοιαν τῆς συστάσεως τῆς Γερουσίας, εἰμὴ κυρίως ἢ πρόνοια ὑπὲρ τῆς ἰσχυρᾶς συμμαχικῆς δυνάμεως τοῦ Βασιλέως.

Ἡ ἀνήσυχος πρόνοια αὕτη καταφαίνεται ἐτι μᾶλλον ἐναργῶς ἀπὸ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Λόρδου Ἀβερδῆνου, δι' ἧς ὑπαγορεύει

ρητῶς ὡς πρὸς τοῦτο τὸ ἀντικείμενον εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις πρέσβυν τῆς Ἀγγλίας τὴν ἐπίμονον ἐπέμβασιν αὐτοῦ διὰ τὴν σύστασιν τῆς ἰσοβίου ἢ διαδοχικῆς μάλιστα Γερουσίας. Ναί, κυρίως ἢ πρόνοια ὑπὲρ τῆς Μοναρχίας καὶ ὄχι ποτὲ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ ἐπρακάλεσε πάντοτε τὴν σύστασιν τῆς Γερουσίας, καθότι ὁ λαὸς δὲν ἔχει τὴν ἀνάγκην ταύτης, οὐδὲ ἡ Γερουσία ἔχει τι κοινὸν μετὰ τοῦ λαοῦ· τότε μόνον προσποιεῖται διαφωνίαν καὶ ἀντιπολίτευσιν τινα κατὰ τοῦ βασιλέως ὁ γερουσιαστής, ὅσάκις ἔχει ἀπαιτήσεις ἐπὶ τοῦ ὑπουργείου προσωπικὰς, ἢ ἀξιώσεις ὑπὲρ τῶν συγγενῶν του καὶ τῶν οἰκειῶν του διὰ τὴν πλουτήση καὶ κρατύνη πλαγίως οὕτω τὸν ἀριστοκρατικὸν οἶκόν του, γυμνόνων καὶ τὸ δημόσιον καὶ τὸν λαὸν συγχρόνως· ὁ γερουσιαστής πῶποτε δὲν δύναται νὰ ἔχη οἰκειοθελῶς αἰσθήματα ὑπὲρ τοῦ λαοῦ χρηστὰ, ἐξ ἐναντίας μάλιστα, πεφισιωμένος ἀπὸ τὸν οἶστρον τῆς εὐγενείας, καὶ θεωρῶν τοὺς πολίτας, κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν συρμὸν, ὅπου τὸ σύστημα τοῦτο ἀνεπτύχθη, ὡς ὄντα πλασμένα ἀπὸ τὴν φύσιν ὑποδεέστερα ἑαυτοῦ, μόλις ῥίπτει ἐπ' αὐτῶν βλέμμα περιφρονήσεως ἢ ἐλέους· ἀποποιεῖται συστηματικῶς πᾶσαν συγγένειαν μετὰ τῶν πολιτῶν μὴ μιανθῆ ἢ εὐγένεια τοῦ αἵματός του· ἀπαιτεῖ σεβασμοῦ ἐνδείξεις καὶ εὐλαβεῖς θεοποιήσεις ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ, ὡς ἀνηκούσας εἰς τὸν ὑπερανθρώπινον χαρακτῆρά του, καὶ ἐνεργεῖ ὄλαις δυνάμεσι τὸν ἐξευτελισμὸν αὐτοῦ, ὅπως ἐνισχύσῃ διὰ τοῦ κοινοῦ ἐξευτελισμοῦ τὸ ἀτομικὸν του μεγαλεῖον· διότι πῶς εἶναι δυνατόν νὰ συμβιβασθῆ ποτὲ εὐτελής καὶ πένης γερουσιαστής, ὅπερ σημαίνει Κύριος, ἀπέναντι ἰσχυρῶν καὶ πλουσιῶν πολιτῶν, τῶν ὁποίων ἡ ἰσχὺς καὶ τὰ πλούτη εἶναι ὕβρις δι' αὐτόν.

Οὗτος εἶναι ὁ ἀληθὴς τῆς Γερουσίας ὀρισμὸς, αὐτὰ εἶναι τὰ ἀπαίσια τοῦ Γερουσιαστοῦ χαρακτηριστικά. Σεῖς δὲ λαοί, ὅσοι στεναίξετε ὑπὸ τὰ συνταγματικὰ πλήκτρα τῆς λαοφθοροῦ αὐτῆς μάστιγος, μαρτυρήσατε περὶ τῆς μεγάλης ἀληθείας ταύτης. Ἰψώσατε φωνὴν θεῖαν διὰ τὴν καταβῶσιν ἀπὸ τὸ ἱερὸν βῆμα ὡς κερανυόπληκτοι οἱ αὐθάδεις ἐμπαῖκται τῶν τε θεῶν καὶ ἀνθρω-

πίνων νόμων, οἱ ἀγῦρται καὶ μικρόνοες ὑπερασπισταὶ τοῦ ἐπαράτου ἀριστοκρατικοῦ στοιχείου· ὁ ὀρισμὸς τῆς Γερουσίας εἶναι αὐτοκατάληπτος, καὶ ἡ ἀκέραιος ἴσως περιγραφή αὕτη ἦτον περιττὴ δι' ἕνα λαόν, ὡς ἐκείνον τῆς Ἑλλάδος, ὅστις ἀπέδειξε διὰ τῶν σπασμωδικῶν κατὰ τὴν περὶ Γερουσίας ἀπόφασιν σεισμῶν του πόσον εἶναι ἀγγίχους, καὶ πόσον τὸ ὄμμα του διαπερᾶ βαθυτέρον παρ' ὅσον συλλογίζονται οἱ μικρόνοες λόγοι τῆς Γερουσίας. . . . Ὁ λαὸς ἔχει λάθος . . . ἀνέθη εἰς τὸ βῆμα νὰ εἰπῆ, προοιμαζόμενος ὡς ὁ Πῆλ, εἰς ἄθλιος πληρεξούσιος τῶν Ἡπειρωτῶν, ὅστις ἐπίστευσε τὸν ἑαυτόν του ῥήτορα καὶ ἴσως ὅμοιον μὲ τὸν Πῆλ, καὶ διὰ τοῦτο ἀλλάσσει καὶ αὐτὸς τὴν ὁποίαν φρονεῖ ὅτι ἔχει περὶ αὐτοῦ ὁ λαὸς ὑπόληψιν μὲ τὴν ἐλευθέραν ἔκφρασιν τῆς ὑπὲρ Γερουσίας πεποιθήσεώς του . . . ὁ λαὸς ἔχει λάθος, παράσιτον τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας φυτὸν, καὶ σὺ εἶσαι ἐντός τῆς ἀληθείας! ; ὁ λαὸς ἔχει λάθος, αὐθάδῃ τῆς κοινωνίας ὑβριστὰ, καὶ ἡ στενὴ διάνοια ἡ ἐδική σου εἶναι πλέον φωτισμένη παρὰ τὴν μεγάλην καὶ φωταυγῆ διάνοιαν ἐνός νοήμονος λαοῦ! ; ὁ λαὸς ἔχει λάθος, διότι κατανοεῖ ἐκ πρώτης ὄψεως τὴν ἐπιβουλὴν τῶν ἐθνικῶν του ἐλευθεριῶν! ὁ λαὸς ἔχει λάθος, διότι δὲν ἐκτείνει ὡς μωρὸς τὰς χεῖράς του διὰ τὴν ἐπιθέσητε σεῖς τὰ δοῦλα ὄργανα τὰς ἀλύτους τοῦ δεσποτισμοῦ! . . . Ναί, ἔχει λάθος ὁ λαὸς, καὶ τὸ μόνον λάθος, τὸ ὁποῖον ἔχει, εἶναι τὸ ὅτι, ἀφοῦ παρέγραψέ πως τὸ βουλευτικὸν δικαίωμα τῶν ἐποίκων τοῦ λοιποῦ, δὲν ἀπέκλεισε συνάμα ἀπ' ἐκείνης τῆς στιγμῆς καὶ σὲ καὶ τοὺς ὁμοίους σου ἀπὸ τὴν σύσκεψιν τῶν ἱερῶν του συμφερόντων· Ἰδοὺ τὸ λάθος, τὸ ὁποῖον ἀπὸ καλὴν πίστιν καὶ γενναιοφροσύνην του ἐπραξε τῆς Ἑλλάδος ὁ εὐαίσθητος λαός.

Ἡ Γερουσία εἶναι ὁ Λύδιος λίθος τῆς φρονήσεως καὶ τῆς πείρας . . . δὲν δύναται τις εὐκόλως ν' ἀρνηθῆ, ὅτι ἡ προκεχωρημένη ἡλικία φέρει ὑπὲρ ἑαυτῆς τὴν πρόληψιν τῆς φρονήσεως καὶ τῆς πείρας, μολοντί « αἱ λευκαὶ τρίχες δὲν μαρτυροῦν τὴν φρόνησιν ἀλλὰ τὴν ἡλικίαν », μολοντοῦτο εἶναι παραλογισμὸς ἀντικρυ, ἢ σύμπτωσις σπανία τὸ νὰ ὑποθέσῃ τις, ὅτι μία ὀλό-

κληρος Βουλὴ θέλει εἶσθαι ἐν ἄθροισμα Βουλευτῶν, ὄλων νεων, ἀφρόνων καὶ ἀπείρων· ὕστερον μάλιστα ἀφοῦ τοσαῦτα προνόμια χορηγῆτὶ τὸ Σύνταγμα εἰς τὸν Βασιλέα κατ' αὐτῆς ὕστερον ἀφοῦ κατὰ τοσαύτας ἐπαναλήψεις δύναται νὰ συζητήσῃ ἡ Βουλὴ τὸν αὐτὸν νόμον· καὶ ὕστερον ἀκόμη, ἀφοῦ τὰς δημοσίους συζητήσεις τῆς θέλει φωτίζει διὰ τοῦ περιοδικοῦ τύπου ἢ γνώμη τοῦ κοινοῦ, εἰς τὸν ὅποιον ἐμπεριέχονται καὶ ὅλοι οἱ ἐχέφρονες καὶ βαθύπειροι γέροντες αὐτοὶ, ὁ Λύδιος λίθος πλέον τοῦ Γερωντικοῦ συστήματος εἶναι πραγματικῶς μία κωμικὴ χασμωδία.

Ἡ Γερουσία εἶναι ἀπαύγασμα τοῦ φωτός τῆς πολιτικῆς θεωρίας καὶ τῆς πείρας· καὶ καθὸ τοιαύτη θεωρεῖται ὡς θεῖον ἐφεύρημα συγκράσεως τῶν κοινωνικῶν στοιχείων εἰς τὰ Συνταγματικὰ κράτη, τὰ ὅποια ἔφερον ὡς παράδειγμα οἱ ὑπερασπισταὶ τῆς.

Πόσον εἶναι μακρὰν ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν αἱ δυστυχεῖς ἰδέαι αὐταὶ! πόσον εἶναι μακρὰν οἱ μηχανικοὶ οὔτοι νόες τοῦ νὰ κατανοήσωσιν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον θέλουσι νὰ καταστήσωσι καταληπτὸν εἰς ἄλλους· ἢ ἂν ἐνόησαν, ἠθέλησαν ν' ἀποπλανήσωσι τὸν λαὸν ἀναίσχυντως, καὶ τὴν πατρίδα ἐπρόδωσαν ἐκ προμελέτης.

Καὶ ἡ ὑγιῆς πολιτικὴ θεωρία, καὶ ἡ ἀληθὴς πείρα ὄλων τῶν αἰῶνων δὲν δύνανται, εἰμὴ νὰ διδάξωσι τὴν ἀλήθειαν εἰς ὅσους ἔχουσι σώας τὰς φρένας. Εἰς μάτην τὸ ἀίδιον φῶς πάσης ὑγειοῦς θεωρίας ὡς ὁ ἥλιος λάμπει, καὶ τὰς ἀκτῖνάς του εἰς τὰς ἐσκοτισμένας διανοίας ῥίπτει. Εἰς μάτην ἡ αἰώνιος πείρα διδάσκει εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τ' ἀληθῆ αἷτια τῶν ἀτελεστῶν δυστυχῶν τῆς· εἰς μάτην τὴν σύρει ὡς τυφλὴν ἐκ τῆς χειρὸς διὰ νὰ τὴν ἐπαναγάγῃ ἀπὸ τὴν αἰώνιαν πλάνην τῆς εἰς τὸν εὐθὺν τῆς ἀληθείας δρόμον· εἰς μάτην δεικνύει τὰ ἐρείπια τῶν πόλεων, τὰ αἱματοβαφῆ ἑδάφη τῆς γῆς, τὰς πτωματοστρώτους πεδιάδας τῆς, καὶ φωνάζει « Ἴδετε τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀφροσύνης σας! » ἡ ἀνθρωπότης μολαταῦτα, χερσὶ καὶ ποσὶ δεδεμένη ἀπὸ τῶν προλήψεων καὶ τῆς πλάνης τὰ δεσμὰ, ἐξακολουθεῖ νὰ ἀπομακρύνεται ἐπιμόνως ἀπὸ τὰς ὑγιεῖς ἀρχάς, τὰς ὁποίας ὁ

ὀρθὸς λόγος διδάσκει καὶ ὁ Θεὸς εἰς τὴν φύσιν ἐνεγράμαξεν· ἡ ἀνθρωπότης ἀπαρνέεται τὴν ἰδίαν φύσιν τῆς, καὶ ζητεῖ νὰ τὴν μεσαβάλλῃ καὶ νὰ τὴν καταπίσῃ μὲ τὰς ἀνισότητάς τῆς· θέλει διακρίσεις, ὑπεροχάς, εὐγενείας· θέλει Γερουσίας· αἰωνίως οἰκοδομεῖ πολιτικὰ συστήματα, αἰωνίως ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς αὐτὰ κρημνίζονται, καὶ πάλιν αὐτὴ ἀδιόρθωτος εἰς τὴν πλάνην τῆς μένει. . . Ταῦτα, σεμνοὶ τῆς Γερουσίας ὑπερασπισταὶ διδάσκουσι καὶ ἡ πολιτικὴ θεωρία καὶ ἡ πείρα.

Ἄν τὰ ἤδη συνταγματισμένα ἔθνη παρέλαβον εἰς τὰ Συντάγματα τῶν ὡς στοιχείων συτηρητικῶν τοὺς Γερουσιαστὰς, τοὺς Λόρδους, τοὺς Πατρικίους, τοῦτο δὲν θέλει νὰ εἰπῇ, ὅτι οὕτως ἔχει ἐν ὑγιῆς σύστημα ἐν γένει· δὲν θέλει νὰ εἰπῇ, ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο ἐξ ὑπαρχῆς ὁ ὀρθὸς λόγος καὶ ἡ δικαιοσύνη οἰκιοθελῶς τὸ παρεδέχθησαν· ἀλλὰ λυπηρὰ αἷτια, κοινωνικαὶ ἀσθένειαι ἐπενόησαν τὸ ψευδὲς καὶ σαθρὸν σύστημα τοῦτο, διὰ νὰ συμβιβασθῇ ἡ ἀνώμαλος καὶ κακὴ κατάστασις τῶν κοινωνιῶν ἐκείνων, ὅποια εὐρίσκετο ὅτε ἐπλάσθησαν οὔτοι οἱ νόμοι, καὶ οὕτω μέχρι σήμερον καθιερώθησαν ἀρχαὶ σφαλεραὶ, αἷτινες ὑποτιθενται ὡς δημιουργοῦσαι αὐτὰς τὰς κοινωνίας, ἐνῶ ἀπ' ἐναντίας αἱ κοινωνίαι αὐταὶ, παραβιάσασαι τὰς φυσικὰς ἀρχὰς ἔπλασαν καταχρηστικῶς ταύτας.

Οἱ πόλεμοι, ἀνατρέποντες τὴν ὑφισταμένην τῶν κοινωνιῶν τάξιν, φέρουσι πάντοτε τὴν ἀνωμαλίαν ὄλων τῶν καταστάσεων, καὶ ἀφίνουσιν εἰς τὰς κοινωνίας τὰς ὀλεθρίους διακρίσεις, τὰς ἰσχυρὰς ὑπεροχάς, αὐτὰς τὰς κοινωνικὰς ἀνισότητας. Ὅτε ἡ Βρετανία ἤρχησε νὰ ὑποπίπτῃ ἀλληλοδιαδόχως ὑπὸ τὴν ἀνάκτησιν καὶ τὰς ἐπιδρομὰς διαφόρων ἄλλων λαῶν καὶ βασιλέων, ἔχασεν ἕκτοτε διὰ παντός τὴν φυσικὴν τάξιν τῆς, τὴν κοινωνικὴν ἁρμονίαν τῆς, τὸν ἐθνικὸν τῆς χαρακτῆρα· τὰ ἐπιτόπια πάθη καὶ οἱ ἐμφύλιοι πόλεμοι τῶν Βρετανῶν μετὰ τῶν Σκώτων ἠνοιξαν τὰς πύλας τῆς πατρίδος τῶν εἰς τοὺς Σάξωνας, οἵτινες δὲν ἀνεχώρησαν πλέον ἐκεῖθεν. Οἱ ἐπικουρικοὶ οὔτοι σύμμαχοι τῶν Βρετανῶν Σάξωνες ἐγένοντο ἤδη δορυκτῆτορες καὶ

τῶν μὲν καὶ τῶν δὲ, τὰ θέματα τῶν παρηκολούθησαν οἱ Ἄγγλοι καὶ οἱ Φρεῖσοι, καὶ οὕτω τὰ διάφορα ταῦτα ξένα γένη, συγκεραθέντα ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν Ἀγγλοσαξόνων, κατέκτησαν τὴν Βρετανίαν, καὶ ἐμερίσθησαν Φεουδαϊκῶς ὡς λάφυρον τὴν χώραν ἀναλόγως τῆς στρατιωτικῆς ἀνισότητος αὐτῶν, καὶ ἐντεῦθεν προέκυψαν αἱ πρῶται ἀρχαὶ τῆς σημερινῆς κοινωνικῆς ἀνισότητος τῶν Ἀγγλων, τὰς ὁποίας ἐμόρφωσε καὶ καθιέρωσε μετ' ὀλίγον ὀπωσοῦν ὁ Βασιλεὺς Ἀλφρέδος.

Ἰπάρχουσιν ἄλλαι κοινωνίαι, αἵτινες, ἂν στερηθῶσιν ἅπαξ τοῦ ἐθνισμοῦ αὐτῶν, τὸν ἀναλαμβάνουσι πάλιν μετὰ καιρὸν, καὶ ἐπανερχονται εἰς τὴν φυσικὴν αὐτῶν τάξιν· ἀλλ' ἡ Ἀγγλοβρετανία αὕτη ἐξηκολούθησε καὶ ἔκτοτε ὕστερον νὰ ᾖ αἰ θεάτρον ἀκαταπαύστων ἐπιδρομῶν καὶ σπαραγμῶν πολεμικῶν λαῶν ἄλλων. Οἱ Νορμανοὶ ἐπλημύρουν καὶ κατέστρεφον ελεεινῶς τὸν τόπον πολυετῆς καὶ αἱματωδεστάτης πάλης, διεφιλονείκησε τὴν τύχην του, ἕωσθε ἐπὶ τέλους οἱ ἐν ἀπιστία κατακτῆται τῆς Βρετανίας Ἀγγλοσάξονες ὑπέκυψαν εἰς τὴν σειράν των, καὶ ἔπαθον ὑπὸ τῶν Νορμανῶν ὅτι οὗτοι ἔπραξαν κατὰ τῶν Νορμανῶν ὀλίγον πρότερον. Οἱ Νορμανοὶ κατέκτησαν διὰ παντὸς ἔκτοτε καὶ τοὺς Ἀγγλοσάξωνας καὶ τὴν Βρετανίαν, καὶ ἤδη ὁ νέος δορυκτῆτωρ Βιλέλμος καὶ οἱ συναγωνισταὶ του ὀπλαρχηγοὶ ἐμερίσθησαν μετὰ τὸν συστηματικώτερον τρόπον τοῦτο τὸ νέον λάφυρον, τὴν Βρετανικὴν χώραν, καὶ διείλον αὐτὴν εἰς τόσα αἰῶνια κληρουχήματα, τὰ ὁποῖα καθιερώθησαν ὁμοῦ μετὰ τὴν κοινωνικὴν ὑπεροχὴν τῶν κληρουχῶν, τὴν προερχομένην ἀπὸ τὰς διακρίσεις τῆς στρατιωτικῆς βαθμολογίας αὐτῶν, ἀπέναντι τοῦ στρατιωτικοῦ καὶ τοῦ κατακτηθέντος ὄχλου, καὶ οὕτως ἐνεπάγη μεταξὺ τῆς ὑπερτάτης ἀρχῆς καὶ τῆς κοινωνίας μία μέση κοινωνικὴ τάξις, ἣτις ἐστὶν ἡ ἀριστοκρατία· ἡ ἀριστοκρατία αὕτη ὡς ἐκ τοῦ πλούτου, ὅστις ἔρρευσεν εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἀπὸ τὰ λάφυρα τῶν πολιτικῶν κατακτήσεων τούτων καὶ τῶν ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων ἐπομένως κατεστάθη ἰσχυρὰ, ὁ δὲ νέος λαὸς τοῦ Λονδίνου, ἀπλοῦς καὶ πειθαρχού-

μενος γρατιώτης, καὶ σκυθρωπὸν παγετώδους κλίματος πλάσμα, ὑπὸ τὸν ὀμιχλώδη οὐρανὸν του μὴν ἐμπνεύμενος εἰμὴ τὴν ἀμέριμον εἰς τοὺς ἀνωτέρους του ὑποταγὴν, ἐσυνειθίσθη ἀνεπαισθητῶς εἰς τὴν κοινωνικὴν κατάστασιν ταύτην, τὴν ὁποίαν ἐσύστησαν εἰς αὐτὸν ὡς ἱερὰν ὁ καιρὸς καὶ ἡ ἔξις.

Ἐπάνω εἰς τοιαύτην κοινωνικὴν κατάστασιν ἐχρειάσθη ν' ἀνεγερθῆ τὸ πολιτικὸν τῆς Ἀγγλίας οἰκοδόμημα, τὸ Ἀγγλικὸν Σύνταγμα, τὸ ὁποῖον ἐμπνέει τοσοῦτον οἴστρον, τοσοῦτον ἐνθουσιασμόν, καὶ θεοποιεῖται ὡς τὸ πρωτότυπον τῆς νομοθετικῆς τελειότητος, ὡς τὸ παλλάδιον τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἐλευθερίας· ὁμολογοῦμεν ὅτι τὸ Σύνταγμα τοῦτο ἦτον κατὰλληλον, ἦτον σοφὸν ὡς πρὸς τὴν Ἀγγλίαν, καὶ ὡς πρὸς τὴν ἠθικὴν κατάστασιν, εἰς ἣν εὐρέθη ἡ κοινωνία αὐτῆς ὅτε συνετάχθη καὶ δι' ἣν ἐγένετο· καὶ δι' ἡσυχυρίζομεθα ἡμεῖς πρῶτοι, ὅτι πᾶν κλίμα, πᾶς λαὸς, πᾶσα ἠθικὴ κατάστασις κοινωνίας, ἔχει τὴν ἀνάγκην τῆς ἐδικῆς καὶ καταλλήλου νομοθεσίας τῆς· διότι ἔπως ἄλλως ἠδύνατο νὰ συμβιβασθῆ ἡ ἀγέρωχος ἀριστοκρατία ἐκείνη, ἣτις πλουσία καὶ ἰσχυρὰ, ἐκυρίευσεν ἐπίσης καὶ τῆς ὑπερτάτης ἀρχῆς καὶ τοῦ ὄχλου; ἠδύνατο νὰ καταβῆ αὕτη εἰς τὴν τάξιν τοῦ κοινοῦ λαοῦ καὶ νὰ ἐξισωθῆ μετὰ τοὺς ὁμοίους τῆς ἀνθρώπους; συνετάξε λοιπὸν ἐν Σύνταγμα, τὸ ὁποῖον, κυρῶσαν τὴν ὑφιστάμενην πολιτικὴν κατάστασιν, διαιώνισε τὴν κοινωνικὴν ταύτην ἀνισότητα, καὶ διεκράτησεν εἰς τὰς χεῖράς της ὡς ἔρμαιον τὴν τύχην τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων· ἀλλ' ἄρα τὸ Σύνταγμα τῆς Ἀγγλίας τοῦτο ἰσχυρὰ εἰς ὅλα τὰ κλίματα, εἰς τοὺς χαρακτῆρας ὄλων τῶν λαῶν καὶ εἰς τὰς κοινωνικὰς καταστάσεις ὄλων τῶν ἐθνῶν; ὁμοιάζει ἡ κατάστασις, ταυτίζονται αἱ περιστάσεις κάμμιας κοινωνίας ἄλλης μετὰ τὴν κατάστασιν καὶ τὰς περιστάσεις, εἰς ἃς εὐρέθη ἡ Ἀγγλία, ὅτε συνετάξε τὸ Σύνταγμα τῆς; ἢ μᾶς θαμβώνει τὸ μεγαλεῖον τοῦ Ἀγγλικοῦ ἔθνους; τὸ μεγαλεῖόν του εἶναι ἰκανὸν νὰ δικαιολογήσῃ τὸ Σύνταγμα του, καὶ νὰ τὸ συστήσῃ ὡς ἀρμόζον εἰς ὅλους τοὺς λαοὺς;

Τὸ μεγαλεῖον τοῦ Ἀγγλικοῦ ἔθνους εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ ἐ-

πιμόνου κατακτητικοῦ πνεύματός του, τῆς μεγάλης ἐμπορίας καὶ τῆς βιομηχανίας του καὶ τῆς δολίου καὶ ῥαδιούργου πρὸς τὸν λοιπὸν κόσμον πολιτικῆς του· σχίζει ἀόκνως ὅλας τὰς θαλάσσας καὶ συνταράττει ὅλας τὰς ξηράς· τὴν δὲ πρόοδον καὶ εὐδαιμονίαν παντὸς ἄλλου ἔθνους θεωρεῖ ὡς ἰδίαν του ἐξασθένειαν, ὡς ὕβριν τοῦ ἐγωῖσμοῦ του. Ἀλλὰ τάχα αὐτὴ ἡ ἄσθετος ἐστὶ τῶν Συνταγματικῶν θεσμῶν, τὸ παλλάδιον τῆς κοινωνικῆς εὐδαιμονίας τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ Ἀγγλία, ἐνῶ τοιαύτη ὡς πρὸς τὸν ἔξω κόσμον διάκηται, τουλάχιστον εὐδαιμονεῖ αὐτὴ καθ' ἑαυτήν; ὁ λαὸς τῆς χαιρεῖ τὴν κοινὴν εὐημερίαν ἐκείνην, τὴν ὅποιαν ὁ οὐρανὸς ἐπρονόησεν ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος; . . . ἡ στατιστικὴ παρουσιάζει ἑκατὸν πενήκοντα μυριάδας ψυχῶν, εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὑποκειμένων, ἐκ δὲ τοῦ πολυαριθμοῦ κόσμου τούτου εὐποροῦσιν ἑκατὸν πενήκοντα χιλιάδες ἄνθρωποι μόλις· Οἱ ἀριστοκρατικοὶ τῆς Ἀγγλίας οἴκοι εἶναι τοσαῦται συνδιαιωμένοι βασιλεῖαι, ὁ δὲ λαὸς τῆς ὄχλος Εἰλωτῶν γυμνητεύων κ' ἐσερημένος ἄρτου· τὸ Βρετανικὸν ἔδαφος εἶναι τὸ θέατρον ἀλλεπαλλήλων ἐπαναστάσεων, καὶ αἱ μεμψιμοιρίαι λαοῦ πεινῶντος ἀντηγοῦσιν εἰς τὸν οὐρανὸν ἀκαταπαύστως . . . ἀλλ' αὕτη εἶναι τῶν Συνταγματικῶν θεσμῶν ἡ ἄσθετος ἐστὶ!

Ἡ εἰκὼν αὕτη τῆς ὡς ἐκ τοῦ πολέμου κοινωνικῆς ἀνισότητος εἶναι εἰκὼν κοινὴ δι' ὅλους τοὺς τόπους, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ πόλεμος ἀφῆκεν ὁμοία ἔχνη· τὸ σύστημα τῶν Γενιτζάρων, αὐτὸ τὸ διαβόητον στρατιωτικὸν τάγμα τοῦ μεγάλου κατακτητοῦ τῆς ἀνατολῆς Μωάμεθ. Ἔτι ἄλλο ἦτον εἰμὴ ἡ φοβερὰ ἀριστοκρατία ἐκείνη τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας; οἱ Γενιτζαροὶ ἐπίλεκτοι στρατιωτικοὶ, συνεργήσαντες εἰς τὴν κατάκτησιν τοῦ μεγάλου τούτου βασιλείου, διέμειναν ἕνεκα τούτου, καὶ μετὰ ταῦτα οἱ αὐτοὶ, διετήρησαν ἄχρι τέλους τὴν διάκρισιν τῆς ὑπεροχῆς των, καὶ ἀπετέλουν ἐπίσης μίαν μέσην κοινωνικὴν τάξιν μεταξύ τοῦ θρόνου καὶ τοῦ λαοῦ· ἦσαν οἱ φοβεροὶ, οἱ διαδοχικοὶ μάλιστα ἀριστοκραταὶ ἐκεῖνοι· τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν ταύτην οὐδόλως δύναται τις νὰ θεωρήσῃ ὡς ἀπροσάρμοστον ἐπὶ τοῦ προκειμένου,

τόσῳ περισσότερον, καθ' ὅσον τὸ συντηρητικὸν αὐτὸ σοιχεῖον τῶν Γενιτζάρων, ἡ τῶν ἐνοπλοῦ οὐδετερότης εἶχε τοσαύτην δύναμιν, ὥστε ἀκαταπαύτως παρεβίαζε διὰ τῆς θελήσεώς της καὶ τὴν ὑπερτάτην ἀρχὴν καὶ τὴν κοινωνίαν· μίαν δὲ μόνην διαφορὰν εὕρισκέ τις μεταξύ αὐτῆς καὶ τῶν ἄλλων ἀριστοκρατιῶν, τὴν διαφορὰν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὴν ὡς ἐκ τῆς γλώσσης διαφορὰν ἀκόμη τοῦ ὀνόματος . . . τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ ἀριστοκρατία αὕτη ἕωσθ' ὁ μεγαλόνομος, καὶ ὁ πλέον μεγαλεπίβουλος τῶν Σουλτάνων Μαχμούτ, ἀναγνωρίσας τὸ ψευδὲς καὶ ὀλέθριον τοῦ συντηρητικοῦ συστήματος τούτου ὡς μὴ συνάδον μὲ τοὺς νόμους τῆς φύσεως, καὶ μελετήσας σοφῶς νὰ ἐξαλείψῃ πᾶσαν ἐν τῷ μεταξύ κοινωνικὴν ἀνισότητά διὰ νὰ συνοικειώσῃ τὸν θρόνον του μὲ τοὺς λαοὺς του κατέστρεψεν ἐξ ὀλοκλήρου τὸ σύστημα τοῦτο, καὶ μετεῤῥύθμισε τὸ πολίτευμά του, ἀφήσας ἀθάνατον δόξαν σοφοῦ νομοθέτου καὶ ἀναμορφωτοῦ τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας.

Ἡ Φωτεινὴ Γαλλία, τῆς ὁποίας τὸ ἐνδοξον ὄνομα συμπλέκεται πανταχοῦ μὲ τὴν ιδέαν τῆς ἐλευθερίας, δὲν ἀρνείται θεθαίως τὴν αὐτὴν κοινωνικὴν καταγωγὴν της, ἀπὸ τὴν ὅποιαν ἀναχωροῦν, καὶ ἐν μέσῳ μάλιστα βαρβάρων καιρῶν ὅλα τὰ ἔθνη· οἱ περιφανεῖς ἱππῶται τῆς Γαλλίας καὶ τὸ κλέος τῶν ἀνδρείων πολεμιστῶν της, οἵτινες ἔθεσαν τὰ πρῶτα θεμέλια τοῦ Γαλλικοῦ μεγαλείου, ἀποτελοῦσι τὰς προσφιλεῖς ἀναμνήσεις της· διὰ πολὺν καιρὸν ἀναμφιβόλως ἐστέναζεν ἡ φύσις εἰς τὴν περιδοξὸν ταύτην γῆν ὑπὸ τὴν κατάθλιψιν δυσμόρφου δεσποτισμοῦ, τοῦ τέρατος τῆς κοινωνικῆς ἀνισότητος, παρακολουθούσης παντοῦ τὰ ἔχνη τοῦ πολέμου· ἀλλ' οἱ τελευταῖοι χρόνοι τῆς Γαλλίας ὑπῆρξαν κρίσιμοι ὡς πρὸς τὴν τύχην ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος. Ὁ οὐρανὸς τῆς Γαλλίας ἐγγέει εἰς τὰς φλέβας της ζωογόνον πῦρ, καὶ τὰ σπινθηροβόλα ὄμματα τῶν τέκνων της ἐνθυμίζουσι τῆς ἀστραπῆς τὴν οἰζύτητα· ὁ δεσποτισμὸς ἐκεῖ, ὅπου καὶ ἂν χαραξῇ τὰ ἔχνη του, πατεῖ ἐπάνω εἰς ἡφαιστεῖους κρατῆρας· διὰ τοῦτο ἡ Γαλλία ὑπῆρξεν εἰς τοὺς ἐσχάτους καιροὺς τὸ θέατρον τῶν μεγαλητέρων μεταβολῶν, τῶν φρικωδεστέρων σκηνῶν, καὶ τε-

λευταῖον τῶν ἐνδοξοτέρων ἔργων ἡ Γαλλία περιεῖχεν εἰς τοὺς κόλπους τῆς μέγα στοιχεῖον ἀριστοκρατικόν, ἀλλὰ τὸ κατέστρεψε βαθμυδὸν, ἂν καὶ διὰ τῶν σκληροτέρων σπαραγμῶν καὶ ἂν καὶ ἐπὶ τῆς Ἰουλιανῆς ἐπαναστάσεως τῆς ἀκόμη ἔδωκε παράτασιν ζωῆς μιᾶς ἰσοβίου Γερουσίας θὰ εἶπῃ, ὅτι τὸ στοιχεῖον αὐτὸ εἰδείκνυε σημεῖα τινὰ ζωῆς εἰσέτι, καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἀφῆκεν ἕως οὗ ὑπὸ τὴν ἐπιβροχὴν τοῦ πολιτισμοῦ ἀποπνεύσει μόνον του, ὡς καὶ πνέει ἤδη τὰ λοίσθια του.

Περιστάσεις τῆς αὐτῆς φύσεως μὲ ἐκείνας τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας, ἡ ἐκ προλήψεως ἀπομιμήσεις δουλικαί, συνετέλεσαν διὰ τὰ παραδεχθῆσαι καὶ τινὰ τῶν Συνταγματικῶν ἔθνων τὸ συντηρητικὸν τῆς Ἄνω Βουλῆς στοιχεῖον.

Ἀλλ' ὅλα ταῦτα τὰ παραδείγματα, καὶ αὐτὰ ὄχι τόσον εὐνοϊκὰ ὡς πρὸς τὴν Γερουσίαν, ὡς ἠθέλησαν νὰ τ' ἀναφέρωσιν οἱ ὑπερασπισταὶ τῆς, εἶναι τάχα ἱκανὰ νὰ δικαιολογήσωσιν τὴν σύστασιν μιᾶς ἰσοβίου Γερουσίας εἰς τὴν Ἑλλάδα; τὰ Συντάγματα ὅλων τῶν ἔθνων δύναται νὰ ἦναι τέλεια νὰ εἶναι σοφά, ἀλλ' εἶναι τοιαῦτα διὰ τὰ ἔθνη, διὰ τὰ ὁποῖα συνετάχθησαν τὸ ὠραιότερον Σύνταγμα εἶναι πάντοτε τὸ προσαρμοζόμενον εἰς τὸ ἔθνος ἐκεῖνο, διὰ τὸ ὁποῖον συντάσσεται, καὶ κανὲν ἔθνος δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐνδύθῃ τὴν νομοθεσίαν ἐνὸς ἄλλου χωρὶς νὰ μεταμεληθῇ.

Κυριεῖται ἐντὸς τῶν Συνταγμάτων ἄλλων ἔθνων τὸ ἀριστοκρατικὸν στοιχεῖον, διότι ἡ φύσις τῶν πραγμάτων ἐκεῖ εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ συνυπάρχῃ καὶ αὐτό· ἀλλ' εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ μεγαλοπρεπὴς τῆς φύσεως θεὰ ἐνθυμίζει ἀκαταπαύστως εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν εὐγενῆ αὐτοῦ καταγωγὴν· καὶ ὅπου αἱ μελωδικαὶ τῆς γῆς αὔραι, τῶν ῥυθμῶν τῆς οἱ μουρμουρητοὶ καὶ αὐτοὶ οἱ κατανοκτικοὶ τῶν αἰγιαλῶν τῆς φλοῖσσοι εἶναι αἰώνιοι τῆς ἐλευθερίας ὕμνοι· εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ὁ πολυχρόνιος δεσποτισμὸς καθὼς καὶ ἡ ἐλευθερία τῆς εἰδείξαν πάντοτε ἀμοιβαίαν ἀμιλλαν ὡς πρὸς τὴν ἐξίσωσιν ὅλων τῶν ἀνθρώπων· καὶ ὅπου ἡ ἰδέα τῆς εὐγενείας καὶ τῆς ὑπεροχῆς θεωρεῖται ὡς μία φρενοβλάβεια, ὡς ἐν οἴκτρῳ αἰσχος· εἰς τὴν

Ἑλλάδα, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ Μιλτιάδης, ὁ Ἀριστείδης, καὶ ὅλοι οἱ περικλεέστεροι τῆς ἀρχαιότητος ἄνδρες ἐγένοντο θύματα τῆς ἰδέας τῆς ὑπεροχῆς μέχρις ἀπλῆς ὑπονοίας. Εἰς αὐτὴν τὴν Ἑλλάδα, εἰς αὐτὴν τὴν γῆν· Ποῦ ὑπάγει, καὶ ποῖαν δύναται νὰ ἔχῃ ἐντολὴν ἢ ὑπαρξὴν μία ἀριστοκρατία; Ποῖα ἔχει στοιχεῖα διὰ νὰ σχηματισθῇ; ποῖαν ὑπάρχουσαν κατάστασιν πραγμάτων, ποῖαν ὑπάρχουσαν ἀνισότητά θέλει ἀντιπροσωπεύσει; τοὺς ἰσχυροὺς ἀριστοκράτας τῆς, τοὺς μεγάλους κτηματίας τῆς, τοὺς πλουτίους ἐμπόρους τῆς, τοὺς βιομηχάνους τῆς, ἢ τοὺς ἐξόχους ἄνδρας τῆς; ἡ Ἑλλὰς δὲν ἔχει, εἰμὴ τοὺς ἀνδρείους στρατηγούς τῆς, καὶ τρεῖς ἢ τέσσαρας διαπρέψαντας πολιτικούς· ἀλλ' οἱ στρατηγοὶ τῆς, αὐτοὶ οἱ ἐνδοξοὶ ἄνδρες, ὁ Γρίδας, ὁ Γριζιώτης, ὁ Μακρυγιάννης, ὁ Πλαπούτας, ὁ Νικήτας καὶ οἱ συναδελφοὶ των, εἰς οὓς ἀνήκει κυρίως ἡ ἀποκτηθεῖσα ἐκ τοῦ πολέμου ὑπεροχὴ, ἡ εὐγένεια, ἡ ἀριστοκρατία, ὅπως ἀπεκτήθη καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἔθνη, αὐτοὶ πρῶτοι ἔθεσαν τὰ νικηφόρα ζῆφια των κατὰ μέρος, καὶ ὄχι μόνον εἰσῆλθον μὲ ἱστορικὴν γενναίφροσύνην εἰς τὴν ἀληθῶς εὐγενῆ τάξιν τῶν πολιτῶν, ἀλλὰ καὶ ἠγωνίσθησαν ἐνδόξως ἀπὸ τοῦ βήματος ὑπὲρ τῆς κοινωνικῆς ἰσότητος, ὑπὲρ τῶν ἀπαραγράπτων δικαιωμάτων τοῦ λαοῦ, ὡς πρὸ ὀλίγου ἠγωνίζοντο ὑπὲρ αὐτῶν, παλαίοντες πρόσωπον πρὸς πρόσωπον μὲ τὸν θάνατον εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης! Ὁ Μεταξᾶς, ὁ περικλεῆς τῆς μεταβολῆς τοῦ Σεπτεμβρίου πολιτικὸς ἀνὴρ, οὗτος διεμαρτυρήθη παρὰ πάντας ἐντονώτερον κατὰ τῆς ἰσοβιότητος τῆς Γερουσίας· Ἐἴνεστιν εἰς τὴν οἰκιστικὴν τῆς Ἀριστοκρατικῆς εὐγενείας; . . Ἐκνευρισμένα τινὰ λείψανα τοῦ Κοντζαβασισμοῦ, καὶ τινες ἀρχολίπαροι λόγιοι πυρέσσοντες ἀπὸ φρενοληψίαν! Ἐἴνεστιν τοῦτο τὸ στοιχεῖον τὸ ἀριστοκρατικὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα; εἶναι αὕτη ἡ τάξις τῶν εὐγενῶν, ἥτις ἐξέχει τῆς λοιπῆς κοινωνίας διὰ τὰ φῶτά τῆς καὶ διὰ τὴν γέννησίν τῆς; τὰ τιμαλφῆ συμφέροντα τῆς ὑψηλῆς τάξεως ταύτης θέλει ἀντιπροσωπεύσει ἡ Γερουσία, καὶ ταῦτα θέλουσιν εἶσθαι τὰ ἀκράδαντα ἐχέγγυα τῆς παγιώσεως τῶν Συνταγματικῶν θεσμοθεσιῶν!; . .

Σεῖς ὑπεράνω τῶν ὁμοίων σας! ; σεῖς ἐξέχοντες μεταξὺ τῶν λοιπῶν συμπολιτῶν σας! ; σεῖς εὐγενεῖς καὶ δυσγενεῖς οἱ λοιποὶ πολῖται! ; σεῖς ἰσόβιοι τοῦ λαοῦ δεπότηι! ; Ἄρδοι τῆς Ἑλλάδος σεῖς! ; μᾶς ἐμπνέει οἶκτον ἢ οἶκτρά αὐτῆ ἰδέα! μᾶς κινεῖ εἰς ἔ-
 ἔλεος τὸ τοιοῦτον ὄνειδος τῆς ἀνθρωπότητος, ἢ τοσαύτῃ ἐξυβρι-
 σις τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἰθ' αἰῶνος - ; . .

Σεῖς δὲ περιφανεῖς ἀριστοκραταὶ τῶν μεγάλων Ἐθνῶν, ἐνα-
 θρυνθῆτε, διότι προσλαμβάνετε εἰς τὴν ἔκλαμπρον χορείαν σας
 μίαν νέαν ἀδελφὴν ῥακένδυτον καὶ κατεσπιλωμένην· μεγάλην
 βεβαίως θέλει φέρει τιμὴν εἰς τὴν μεγαλοπρέπειάν σας· εἶναι ἢ
 ὠραιότερα σάτυρα τῆς ἀριστοκρατικῆς εὐγενείας.

Ἄλλὰ, ἢ καὶ σὺ, Βροῦτε!!! ἠδύνατο νὰ εἶπῃ ἡ πατρίς· καὶ
 σὺ, Κωλέττη! ; ὁ δημοτικώτερος ὄλων τῶν Ἑλλήνων; ὁ κα-
 ταστρεπτήρ ἄλλοτε τοῦ Κοντζαθασισμοῦ; Σὺ ὁ δαφνοστεφῆς
 νικητὴς τοῦ Ἰσθμοῦ, ὁ Συνταγματικὸς ἀρχηγὸς τῶν Μεγάρων! ; .

Πόσον λυπούμεθα, διότι βλέπομεν δύο ἐνδόξους τῆς Ἑλλάδος
 πολιτικούς τὸν Μαυροκορδάτον καὶ τὸν Κωλέττην ἐν τῷ μέσῳ
 τοῦ ἀπαισίου ὑπὲρ τῆς ἰσοβιότητος συλλόγου· λυπούμεθα μεγά-
 λως, διότι ἡ φύσις τοῦ λόγου ἡμῶν προσβάλλει τοὺς ἱστορικούς
 τούτους ἄνδρας. Ἄλλὰ, φιλότατῃ ἢ ἀλήθειᾳ, ἀνίκητον τὸ ὑπὲρ πα-
 τριδος αἴσθημα ἡμῶν· ἀναλλοίωτος ὁ χαρακτὴρ ἡμῶν· καὶ ἂν
 τυχὸν ἀπατώμεθα εἰς τὰς ἰδέας μας, καθότι οὐδεὶς ἀλάνθαστος ἐπὶ
 τῆς γῆς, τοῦλάχιστον πεποιθήμεν, ὅτι πρεσβεύομεν μίαν ἀλή-
 θειαν, συνομολογουμένην ἀπὸ ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα ΧΩΡΙΣ
 ΝΑ ἘΧῃ ΛΑΘΟΣ!

Ἀμφότεροι ὑψώθησαν ἕνεκα τῆς δημοτικότητός των καὶ ἕνε-
 κα τῆς κοινῆς ἰδέας περὶ τῶν φιλελευθέρων ἀρχῶν των. Ὁ
 Μαυροκορδάτος διεμαρτύρητο ἀπὸ Λονδίνου πρὸ τριῶν ἐτῶν,
 ὅτι ὁ Ρίξος, συνειθισμένος νὰ φιλῇ ἑδαφιαίως τὰ κράσπεδα τῶν
 αὐθεντῶν τῆς Βλαχίας, τὸν ἀπέδιδε κολακευτικῶς τὸν τίτλον
 τοῦ Πρίγγιπος δι' ἐπισήμου ἐποστολῆς ὡς πρόεδρος τῆς ἀρ-
 χαιολογικῆς ἐταιρείας, χωρὶς νὰ αισθάνηται, ὅτι ἐβεβήλωνε τοὺς
 ἱερούς τῆς ἀρχαιότητος ναοὺς, τοὺς ὁποίους ἐφώρευε μὲ τὴν

χαμέρπειάν του ταύτην· ὁ δὲ Κωλέττης ἐρυθρία ὡσάκις ἰδιαιτέ-
 ρως τις ἀπὸ συνήθη φιλοφροσύνην τὸν ἀπέδιδε τὴν προσηγο-
 ρίαν τοῦ ἐκλαμπροτάτου· ἀλλ' ἤδη κατέναντι ὅλης τῆς ἀνθρω-
 πότητος παρεδέχθησαν τὴν ὀλεθρίαν τῆς κοινωνικῆς ἀνιότητος
 ἀρχὴν ταύτην . . ἰάπατῃ λοιπὸν, προσποιήσις ἦτον ὁ πατριω-
 τισμὸς ἡμῶν; . . ὄχι· ἡ ἰδέα τοῦ ὅτι δύνασθε νὰ εἰσθε ἐπωφε-
 λεῖς εἰς τὴν πατρίδα μᾶς εἶναι προσφιλῆς· ὑμεῖς δὲν ἔχετε
 κἀνὲν συμφέρον πρῶσωπικὸν εἰς τὴν σύστασιν τῆς Γερουσίας·
 διετελέσατε ἀνώτεροι τῆς Γερουσιαστικῆς ὑπεροχῆς, καὶ ὡς τοι-
 οῦτοι ἠδύνασθε νὰ ἐλπίζητε ὅτι ἠθέλατε ζῆσει κ' εἰς τὸ μέλλον·
 ἀλλ' ἐγείνατε βεβαίως, ἀγαπῶμεν νὰ πιστεύσωμεν, ἀκούσια ὄρ-
 γανα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, καὶ ἐνομίσατε, ὅτι συμμορ-
 φούμενοι μὲ τὴν Εὐρωπαϊκὴν θέλησιν ὠφελεῖτε τὴν πατρίδα.

Σεῖς δὲ, Λάκωνες, καὶ Σεῖς! Ἡ Σπάρτη, ἡ ἠρωϊκὴ Σπάρτη,
 ἀποπτύει τὸν ἐπανείδιστον τῆς δουλείας χαλινὸν, καὶ σεῖς κοι-
 νῶς ὄλοι ἐκτὸς ἘΝΟΣ, ὑπογράφετε δουλικῶς τῆς ἰσοβιότητος
 τὸν δεσποτισμὸν!; Ἐἴσθε λοιπὸν ἀπόγονοι τῶν εἰλωτῶν ἐκείνων;
 κυκλοφορεῖ ἀκόμη εἰς τὰς φλέβας σας αἷμα δούλων; ἐλησμονή-
 σατε τὰ αἵματα τοῦ Ἡλία, τοῦ Κυριακούλη, τοῦ Κατζάκου, τὰ
 ὅποια ἐδόξασαν τοὺς ἀβάτους βράχους σας, καὶ ἐξυβρίσατε
 σήμερον τὰς μεγάλας των σκιᾶς; Ὁ γέρον Μαυρομιχάλης ἔ-
 θραυσε πρῶτος τὸ ἡγεμονικὸν διαδήματόν του, καὶ ἔντιμος πολί-
 τῆς ἴσος μὲ ὄλους εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης ἀντὶ τοῦ ἡγεμονικοῦ
 διαδήματος τὰς ἄμαράντους δάφνας τῆς στρατιωτικῆς δόξης
 ἔδρεψε, καὶ τοὺς τεσσαράκοντα ἡρώας του ἐνδόξως πίπτοντας
 ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας εἶδε, καὶ σεῖς σήμερον ψηφίζετε μίαν ἰσό-
 βιον Γερουσίαν; ὦ! ὄχι· ὁ σεμνὸς πολίτης οὗτος Σπαρτιάτης
 ἦτον, καὶ διὰ τὴν ἐλευθερίαν εἰς τοὺς βράχους σας, ὡς ὁ γέ-
 ρων Οἰβαλὸς ἄλλοτε κατέφυγεν! . . ὁ ὄχλος τῶν πληρεξουσίων
 τῆς Λακωνίας ψηφίζει πρὸς αἰσχύνην του ὑπὲρ ἑνὸς ἀντικειμέ-
 νου, τὸ ὅποιον οὐδόλως νὰ ἐνοήσῃ δύναται, καὶ ταῦτα εἰσὶ
 τὰ δυστυχῆ τῆς ἀμαθείας καὶ τῆς ραδιουργίας ἀποτελέσματα.

Ἄλλ' ἀφοῦ τέλος δὲν ὑπάρχει ἐν σῶμα εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀρι-

στοκρατικόν, αὐτὸ τὸ ζήτούμενον συντηρητικὸν στοιχείον ἰσχυρὸν ἄρα θέλει ὑπάρξει; πῶς ἡ Γερουσία αὐτὴ θέλει παγιωθῆ; πρέπει τάχα ἐπίτιδες νὰ δημιουργηθῆ; πρέπει ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι σήμερον νὰ παραχθῆ; . . . Δυστυχῆς κοσμογονίας ἐποχὴ! ἄθλιοι δημιουργοὶ καιροὶ! ἀνάγκη βεβαίως ν' ἀπογυμνωθῆ τῆς Ἑλλάδος ὁ πένης καὶ ὀλιγάριθμος λαός, διὰ νὰ μορφωθῆ καὶ ἐνισχυθῆ ἐν ἀριστοκρατικὸν σύστημα εἰς αὐτὴν τὴν γῆν, διότι ἄνευ τούτου εἶναι ἀδύνατον ἀναμφισβόλως νὰ ὑπάρξῃ . . . Τί ἐκάμαμεν λοιπὸν; τί κατωρθώσαμεν μὲ τὴν χύσιν τοσούτων πολυτίμων αἱμάτων καὶ μέσον τῶν πλέον ἀνηκούστων ἡυσιῶν; εἰς τί ἐχρησίμευσέ τοῦ Σεπτεμβρίου ἡ τρισέβδοχος μεταβολή; ἐδεσμεύσαμεν ἄρα τὴν πατρίδα μὲ χειρότερα δεσμά; ἂντι ἐνός Βασιλέως μόνου προσεθέσαμεν νέους τριάκοντα ἄρχοντας ἄλλους, τοὺς τριάκοντα ἐκείνους; ἀνεκαλέσθησαν ἄρα ἐκεῖνοι οἱ ὀδυνηροὶ καιροὶ!; . . . Ὡ! ὄμφαξ ἦτον καὶ ἐμαράνθη. πομφόλυξ ἦτον καὶ διελύθη· λάμψις ἦτον ἀστραπῆς τοῦ Σεπτεμβρίου ἡ ἀθάνατος δόξα ἐκείνη . . . Σ' ἐμελλέ λοιπὸν νὰ βλασφημησῆς ἐπάνω εἰς τὸν ἱερὸν τάφον τοῦ Ἰήγα, δυστυχῆ λαέ! νὰ σταθῆς ἀναπολόγητος ἐνώπιον τῶν παροργιζομένων τῶν ἠρώων σου σκιῶν, καὶ νὰ καταβρέξῃς μὲ πικρὰ μεταμελείας δάκρυα τῶν μαρτύρων σου τὴν ἁγίαν κόνιν! Παῦσαι, παῦσαι πλέον ἀπὸ τοῦ νὰ παροργίζῃς ἐναντίον σου τὸν Οὐρανόν. Παρεγράφη τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθερίας τῶν λαῶν. Ἴδε· ὅσῳ πλέον τὴν γλυκεῖαν ἐλευθερίαν σου ποθεῖς, εἰς τόσῳ χειρότερον ἡ δυσμένεια τοῦ Οὐρανοῦ σὲ ἀπῳθεῖ δουλείαν.

Δὲν ἐδείχθη τῶντι γενναιοφρονέστερος εἰς τὴν γῆν λαός ἄλλος, οἷος ἐφάνη τῆς Ἑλλάδος ὁ λαός τὴν ἐνδεκάτην τοῦ Φεβρουαρίου ἡ περὶ Γερουσίας ἰσοψηφία ἐκείνη ἦτο τρομερὰ, ἦτο καταπληκτικὴ· οὐσιωδῶς παρίστανεν ἡ κατὰ τῆς ἰσοδιότητος φωνὴ τὴν ἰσχυρὰν θέλησιν ὄλου τοῦ ἔθνους· ἡ ἰσοψηφία αὕτη ἦτον ἡ φοβερωτέρα κατὰ τῆς ἀνισότητος διαμαρτύρησις ὄλου τοῦ λαοῦ. Καὶ ὅτε τὸ ἐξαίσιον τοῦτο θαῦμα εἶδατε εἰς οἱ ἐνθερμοὶ τῆς ἰσοδιότητος ὑπερασπισταί, ἔπρεπε νὰ αἰδεσθῆτε τὴν

ἀνθρωπότητα, νὰ σεβασθῆτε τῆς ἀγωνιώσης ἐλευθερίας τὴν ἰερὰν φωνὴν, νὰ αἰσθανθῆτε τὴν κραυγὰσασαν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ, καὶ μὲ τρίχας ὀρθωμένας νὰ σαλεύσητε ἀπὸ τὰς ἐδρας σας, καὶ νὰ κλίνητε γόνυ κατανύξεως καὶ συντριβῆς ἐνώπιον τοῦ ὑπερτάτου ὄντος! . . . « Ἐν περιπτώσει διχοψηφίας ἡ πρότασις περὶ ἧς ὁ λόγος ἀπορρίπτεται » ἀρχὴ θεμελιώδης, ἀρχὴ τῶντι ἱερὰ. Εἰς τοὺς ἀρχαίους τῶν ἐνδόξων προγόνων μας καιροὺς ἡ ἀρχὴ αὕτη ἦτον σεβαστή· καθὼς καὶ παρ' ἡμῖν εἰς αὐτὰ τῶν ἐνόρκων τὰ δικαστήρια παρεδέχθη ὡς ἱερὰ κατὰ μίμησιν τῆς σοφῆς νομοθεσίας ἐκείνων· (α) ὅτε ἐδικάζετο τις, εἰν προέκυπτε διχοψηφία μεταξὺ τῶν δικαστῶν ἀπελύετο ὡς ἀθῶος ὁ κατηγορούμενος, διότι ὑπετίθετο, ὅτι ἡ Ἀθηναῖα προσέθετε τὴν ψῆφόν της ὑπὲρ αὐτοῦ. . . ! Τί σᾶς ἐκάμεν ἡ περικαλλῆς αὕτη θυγάτηρ τοῦ Οὐρανοῦ, ἡ ἀθῶα ἐλευθερία τοῦ λαοῦ, καὶ τὴν ἐσύρατε δεσμίαν ἐνώπιον τοῦ δικαστικοῦ σας βήματος ἡμεῖς!; ἀναμφισβόλως ἐδικάζετο τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ ἐλευθερία τοῦ λαοῦ, ἡ διχοψηφία ἀνεκέρυξε τὴν ἀθῶτητα αὐτῆς, ἡ Ἀθηναῖα προσέθεσε τὴν λευκὴν ψῆφόν της, καὶ ἔπρεπε ν' ἀπολυθῆ καὶ διὰ τοῦτο ὡς ἀθῶα· ἀλλὰ, φεῦ! ἐπωρώθη ἡ καρδία ὑμῶν, ἐσκοτίσθη ἡ διάνοια ὑμῶν καὶ βεβηλώσαντες τῆς δικαιοσύνης τὸν ἱερὸν Νάον παρετειλιζατε εἰς τὸν καταπληγῶμενον τῆς Πατρίδος τράχηλον τὰς αἰσχρὰς ἀλύτους!

Τὸ ἠθέλησαν αἱ Εὐρωπαϊκαὶ Δυνάμεις εἶναι τὸ ἰσχυρότερον ἐπιχείρημα τῶν ὑπερασπιστῶν τῆς Γερουσίας· ἀλλὰ περὶ τῶν Δυνάμεων τούτων ἐν γένει ἐξεφράσθημεν προηγουμένως ἱκανά, καὶ ἤδη λέγομεν μόνον, ὅτι αἱ Κυβερνήσεις ἅπασαι, ὑπακούουσαι εἰς τὴν φωνὴν τῆς φύσεως καὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου· ἤθελον ποιεῖ καλῶς ν' ἀκολουθῶσι τὰ εἴματα τοῦ προοδεύοντος πολιτισμοῦ,

(α) Ὁ Κύριος πληρεξούσιος τῆς Χαλκίδος, ἐξουσίας τὴν μνήμην τῶν προγόνων ἀνέφερε τοὺς μὲ τὸ σχοινίον εἰς τὸν λαμὸν ἐπὶ τοῦ βήματος ὡς τρελλοὺς παρουσιαζομένους ῥήτορας ἐνεκα τοῦ φόβου νόμου τινός· ἀνέφερε τὰ ἐλαττώματα, καὶ ἐκάλυψε μὲ τὸν ἀξιοπρεπῆ τῆς Γερουσίας μανδύαν τὰς ἀθανάτους τῶν προγόνων ἀρετὰς, τὰς ὅποιαις εὐλαθῶνται ὅλοι οἱ αἰῶνες.

καὶ νὰ συμβαδίζωσι μὲ τοὺς αἰῶνάς των. Ἔϊναι καιρὸς πλέον ἀριστοκρατιῶν σήμερον; εἶναι καιρὸς δεσποτισμοῦ; εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν τὸ πᾶν πολιτίζεται, τὸ πᾶν προοδεύει, τὸ πᾶν τείνει εἰς τὸ νὰ καταστρέψῃ τὴν κοινωνικὴν ἀνισότητά, ἡμεῖς ὡς ἐν πείσματι τῆς προόδου τοῦ πολιτισμοῦ κυφοροῦμεν καὶ παρεισάγομεν ἤδη πρώτην φορὰν εἰς τὴν παρθένον τῆς Ἑλλάδος γῆν τὸ λαοφθόρον τοῦτο μίasma τῆς ἀριστοκρατίας; Παρῆλθον, παρῆλθον οἱ καιροὶ ἐκεῖνοι, καθ' οὓς ὑπὸ τὸ βαθύ σκοτός, τὸ ὑποῖον ἐκάλυπτε τὴν γῆν ὁ ἐγωϊσμὸς ἐγάλλευσεν τὰς ἀλύτους τῶν λαῶν· αἱ Κυβερνήσεις αὐτὰς ἀναγνωρίσωσι ταύτην τὴν ἀλήθειαν, καὶ μὴ θέλωσι νὰ σπρώξωσιν ἄλλην μίαν φορὰν τὴν ἀνθρωπότητα εἰς τὴν ἀβυσσον τῶν κοινωνικῶν δυστυχιῶν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν μόλις ἐξέρχεται.

Ἡ σύστασις τῆς γερουσίας εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπῆρξεν ἐξ ἀπάτης· διάφορα ἀπατηλὰ καὶ νόθα περιστατικὰ συνέτρεξαν εἰς τὸν τοιοῦτον σχηματισμὸν τῆς. Τὸ ἔθνος, πρὶν ἢ συγκροτηθῆ ἡ Συνέλευσις ἤρχισε νὰ ἐκφράζεται κατὰ τῆς ἰδέας ταύτης· ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ Συντάγματος διὰ ν' ἀπατήσῃ τὸ κοινὸν ἐκ προθέσεως ἔκαμε στρατήγημα δολιώτατον, παρουσιάσασα τὴν γερουσίαν ὑπὸ τὸν πλαστὸν ὄρον τῆς δεκαετίας, ὥστε νὰ καταστήσῃ τὴν ἰδέαν οὕτω τῆς γερουσίας ἀνεκτὴν, ἐδῶ εἰς τὴν διάνοιάν της ἐπεφύλαττε τὸν ἀληθῆ τῆς ἰσοβιότητος σκοπὸν, τὸν ὁποῖον ἐμελλε νὰ δοκιμάσῃ ἐξ ἐφόδου, ὡς καὶ ἐπραξεν· ἂν ἐπαρουσιάζετο ἡ ἰδέα τῆς ἰσοβιότητος ἐξ ἀρχῆς, ἡ γερουσία ἐκ πρώτης ὕψεως ἤθελεν ἀποσβεσθῆ ἀπὸ τὸ σχέδιον ἐξ ὀλοκλήρου.

Ὁ ἐρητισμὸς τῶν πληρεξουσίων τῶν ἐποικίων κατὰ τῶν αὐτοχθόνων· δὲν ἦτον ἐπίσης ῥαδιουργίας ἔργον, προετοιμαζούσης τὴν ἐπιτυχίαν τῆς σκανδαλώδους ἰσοβιότητος; οἱ πληρεξούσιοι τῶν ἐποικίων οὗτοι, παρωργισμένοι κατὰ τῶν αὐτοχθόνων, ἔδειξαν τὴν πλέον μαύρην ἀχαριστίαν κατὰ τῆς πατρίδος ἐκείνης, τῆς ὁποίας τὸν ἀέρα εἰσέτι ἀναπνεύουσι, ψηφηφορήσαντες ὑπὲρ ἰσοβιότητος ὅλοι ἐν γένει ἐναντίον τῆς συνειδήσεώς των, ἐναντίον τοῦ ἐπισήμου ὄρκου, τὸν ὁποῖον ἔδωκαν, καὶ μόνον ἀπὸ πείσμα μωρᾶς καὶ μιαρᾶς ἐκδικήσεως κινούμενοι. Ἀλλ' οἱ πληρεξούσιοι

τῶν Ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν ἔδειξαν εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἀπροβλεψίαν μεγάλην ἢ γεναιοψυχίαν ἄκαιρον· ἅμα πρότερον εἶχον ψηφίσει τὴν στέρησιν δικαιώματος τοῦ νὰ διορίζωσι βουλευτὰς πρὶν ἢ συνοικισθῶσιν, ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης· δὲν ἔπρεπε κατὰ φυσικὸν λόγον ν' ἀποκλείωσι καὶ τοὺς Πληρεξουσίους αὐτοὺς τῶν ἐποικίων ἀπὸ τὴν περαιτέρω σύσκεψιν τῆς Συνελεύσεως; ἀφοῦ οὗτοι δὲν εἶχον δικαίωμα νὰ ἔχωσι πλέον βουλευτὰς, πολὺ ὀλιγώτερον εἶχον δικαίωμα νὰ ἔχωσι πληρεξουσίους. Ἐγκαίρως τις πρόνοια ὄφειλε ν' ἀποκλείσῃ ἀπὸ τὴν Συνέλευσιν ἀνθρώπους μὴ ἔχοντας συμφέρον εἰς τὰ κοινὰ τοῦ τόπου πράγματα, καὶ νὰ προφυλάξῃ τὴν πατρίδα ἀπὸ μίαν ἐπιβουλήν, τὴν ὁποίαν οὗτοι ἐνώπιον ὄλου τοῦ κόσμου ἀπέδειξαν. Τὰ ἐπάρατα πάθη σκοτίζουσι τὸ λογικόν, καὶ οἱ πληρεξούσιοι τῶν ἐποικίων σκοτισθέντες, ἐδικαίωσαν οἱ ἴδιοι διὰ τῆς διαγωγῆς των ταύτης τὰ συνετὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα κατὰ τῶν τοιούτων ἡ πατρίς ἔλαβε διὰ τὸ μέλλον. Ὁ τίμιος ἄνθρωπος καὶ ὁ ἀληθῆς πολίτης, εἶπομεν, δὲν πρέπει νὰ προδίδῃ τὴν πατρίδα του διὰ κίνενα λόγον· ἡ προδοσία εἶναι πάντοτε προδοσία, καὶ ἡ ἀφορμὴ τοῦ πείσματος δὲν τὴν δικαιολογεῖ « Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἶδας τί ἐποίησαν » ἀρμόζει νὰ εἴπῃ δι' αὐτοὺς κ' ἡ προδοθεῖσα πατρίς εἰς τὴν περίστασιν ταύτην.

Ἀλλὰ καὶ μολαταῦτα τὰ στρατηγήματα, ἄνευ τῶν ὁποίων ἡ πρότασις τῆς ἰσοβιότητος ἤθελε παμψηφί ἀπορριφθῆ, ὅστις γνωρίζει τὴν Ἑλλάδα, ὅστις ἔχει νοῦν, δύναται νὰ κρίνῃ. . . Αἱ Ἀθήναι ἢ καθέδρα τοῦ Βασιλείου, ἢ Σπάρτη, ἢ Τρίπολις, ἢ Καρύταινα, τὰ Καλάβρυτα, αἱ Σπέτζαι, ἢ Μεγαρίς, αἱ Θῆβαι, ἢ Λεβαδεία, αἱ σημαντικώτεραι πόλεις τῆς Ἑλλάδος, ἐψηφοφόρησαν παμψηφί κατὰ τῆς ἰσοβιότητος αὐτῆς, καὶ τὸ ἔθνος ὅλον ἀπεδοκίμασε τὴν ἀριστοκρατικὴν ἰδέαν διὰ τῶν πλέον φρικτῶν ἀναθεματισμῶν, ἐκφραζόντων τὴν ἀλγιστοτέραν ἀγανάκτησιν καὶ τὴν ὀργὴν τοῦ ἔθνους.

Ὅταν ἡ καταπληκτικὴ φωνὴ τῆς πασχούσης φύσεως ἀπαξ ἐκβράγῃ, ἡ κοινὴ ὀργή, ὁμοία μὲ φοβερὸν ἀνεμοστρόβιλον, ἀνα-

ποδογυρίζει πᾶν ὅτι ἀντίκειται εἰς τὸν ἀπαράτρεπτον αὐτῆς ῥοῦν, εἰς τὸν κοινωνικὸν σκοπὸν τῆς· ἡ ἐποχὴ αὕτη ἐπέφερε διαφόρους εἰς τὰ κόμματα συνδυασμούς· τὰ πάθη δὲν εἶναι πλέον ἐπιπόλαια, ἀλλ' ἐξαγριωθέντα περισσότερο θέλουσι παρουσιάξαι χαλεπώτερον χαρακτῆρα εἰς τὸ μέλλον . . .

Ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Ἑλλάδος ὁμοιάζει τὴν ἐξοδὸν τοῦ Ἰσραήλ· ὅτε ὁ Ὑψιστος ἠδύοκησε ν' ἀπελευθέρωσιν τὸν ἠγαπημένον αὐτοῦ λαὸν καὶ τὸν ἐξήγαγεν ἐκ γῆς Αἰγύπτου. Ἐν τῷ ἦτον δυνατὸν, ἀκολουθῶν οὗτος τὴν πορείαν του με φυσικὸν βῆμα νὰ φθάσῃ ἐντὸς ἐνός, δύο, τριῶν ἐτῶν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ· ἀλλ' ὁ Θεὸς τὸν περιεπλάνησε τεσσαράκοντα χρόνους εἰς τὴν ἐρημον, διὰ νὰ ἐξαλειφθῇ ἐκεῖ ἡ διεφθαρμένη ἐκείνη γενεὰ, ἥτις ἔσφερε μεθ' ἑαυτῆς τὰς ἕξεις τῆς κακίας καὶ τῆς διαφορᾶς, με τὰς ὁποίας εἶχε συζυμωθῆ εἰς τὴν δουλείαν τῆς Αἰγύπτου, ἐπὶ σκοπῶ τοῦ νὰ ἐπαναγάγῃ ἀδιάφθορον τὴν νέαν αὐτοῦ γενεάν. Εἰκοσιτρεῖς χρόνους περιπατεῖ ἤδη καὶ ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς· ἐνυπάρχουσιν ἀκόμη ἐν τῷ μέσῳ του τὰ μιάσματα τῆς δουλικῆς διαφορᾶς· ἀλλ' ἐγγίζει εἰς τὸ τέρμα τῶν δεινῶν του· ἡ νέα γενεὰ, αὕτη ἡ εὐαίσθητος καὶ θερμουργὸς νεολαία τῆς Ἑλλάδος, ὑπλάσασα τὸ γάλα τῆς ἐλευθερίας, ἀπέδειξε διὰ τοῦ πένθους τῆς εἰς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πόσον μεγάλας ἐλπίδας πρέπει νὰ τρέφῃ ἡ πατρίς εἰς τὰ γενναῖα φρονήματά τῆς . . . Πόσους κρύπτει εἰς τοὺς τρυφεροὺς κόλπους τῆς μεγάλου ἀνδρα! ἀκόμη ἐν βῆμα διανοητικῆς ἀναπτύξεως, καὶ ὁ νέος Ἰσραὴλ θέλει φθάσει ἐς βίαια εἰς τὸν προρισμὸν του.

Ταῦτα ὑπῆρξαν τὰ σπουδαιότερα ἀντικείμενα τῆς Συνελεύσεως. Θέλομεν ἐπανέλθει ἐπὶ τῶν διαφορῶν ἄλλων ἀντικειμένων. ἀλλ' ἤδη σπεύδομεν νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τοῦ τέλους αὐτοῦ ὡς ἀρμοδίου εἰς τὴν περίστασιν ταύτην.

Καθὼς ὕστερον ἀπὸ μίαν φοβερὰν τρικυμίαν ἀναφαίνεται τὸ τόξον τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐπανερχεται ἡ γαλήνη εἰς τὴν φύσιν, με ὁμοιον τρόπον ἐφάνησαν τῶν Ἀθηνῶν τὰ πράγματα, ὕστερον ἀπὸ τὴν ἀγρίαν ἐκείνην σύγκρουσιν περὶ Γερουσίας.

Ἡ ἐθνοσυνέλευσις ἐπροχώρησεν ἐναντίον ὄλων τῶν περιπατειῶν με σύνεσιν καὶ ὑπομονήν, καὶ ἔδωκεν ἐν ἀκαρεῖ πρέας εἰς τὸ μέγα τοῦ Συντάγματος ἔργον, αἱ παρατηρήσεις, τὰς ὁποίας ἐπέφερε ἐπὶ τοῦ Συντάγματος ὁ Βασιλεὺς, βασιλικαὶ πάντοτε, ἐπροξένησαν εἰς τὴν Συνέλευσιν νέας τινὰς ἀνησυχίας· ἀλλ' ὁ Βασιλεὺς, φρονίμως ποιῶν, ἐπρόλαβε νὰ καταπαύσῃ πᾶσαν ἀνησυχίαν, παραδεχθεὶς τὰς τελευταίας εὐχὰς τοῦ ἔθνους με γενναίω ψυχίαν.

Οὕτω μετὰ πάροdon τοσοῦτων αἰῶνων ἀναφαίνεται εἰς τὴν ἐνδοξον γῆν ἐκείνην, τὴν ἀρχαίαν καθέδραν τῆς εὐνομίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἐν Σύνταγμα, ὡς φαινὸν πολιτικὸν οἰκοδόμημα, ἐγηγεμένον διὰ τοσοῦτων αἱμάτων καὶ θυσιῶν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαιότητος· θέαμα παρουσιάζεται ἐξαισίον τὴν στιγμὴν ταύτην, θέαμα λαμπρὸν, καταμαγεῦον τὴν ἀνθρωπίνην φαντασίαν! Αἱ μεγάλα σκιαὶ τῶν προγόνων ἀναμιγνύονται με τὴν ζῶσαν καταπληκτικὴν τῆς Ἑλλάδος γενεάν· καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐνδόξων αὐτῶν ἐρειπίων, ἐν μέσῳ τῆς κοινῆς ἀγαλλιάσεως καὶ τοῦ θαυμασμοῦ συναπαντᾶται σήμερον καὶ συμπλέκει φιλοσόφως τὰς ἀγκάλας του πολιοῦχος γέρον, σεβαστὸς διὰ τὸ αἰώνιον γῆρας του καὶ διὰ τὴν ἀθάνατον δόξαν του, ὁ Σόλων με δειλὸν καὶ χαρίεν νήπιον τὸ Σύνταγμα τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος.

Ὁ Θεὸς ἄς εὐλογήσῃ τὸ μέγα ἔργον τῶν χειρῶν αὐτοῦ. Ὁ Οὐρανὸς ἄς ἐπιχύσῃ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐλογίαν του εἰς μίαν γῆν, ἥτις ἐπλάσθη διὰ ν' ἀποθεώσῃ τὴν ἀρετὴν, καὶ νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν τελειοποίησιν τοῦ ἀνθρωπίνου κόσμου· οἱ νόμοι πρέπει πάντοτε νὰ εἶναι ἱεροί. Ὁ καρτερικὸς λαὸς τῆς Ἑλλάδος, ἀτενίζων εἰς τὸ λαμπρὸν μέλλον του, ἄς ἐξακολουθῇ τὴν μεγάλην πορείαν του με φρόνησιν καὶ με ὑπομονήν, ὁ δὲ χρόνος ἐγγυᾶται τὴν τελειοποίησιν ὄλων τῶν πραγμάτων.

ΑΙ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ

Η

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΠΤΑΝΗΣΟΥ.

Ἄν ενίοτε αἱ συνεντεύξεις τῶν Βασιλέων δὲν χρησιμεύωσιν εἰς τίποτε ἄλλο, τούλάχιστον χρησιμεύουσιν εἰς τὸ νὰ δίδωσιν ὕλην τῶν ἐφημερίδων. Ἰπομονή· ἂς ὑποκύψωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτὸν τὸν γενικὸν κανόνα· ἀλλὰ δὲν θέλομεν ὑποκύψει δωρεάν. Ὁδηγούμενοι πάντοτε ἀπὸ γενικώτερον πνεῦμα, καὶ τείνοντες ἀκαταπαύστως πρὸς τὸν σκοπὸν ἡμῶν θέλομεν ἐπιληφθῆ τῆς εὐκαιρίας ταύτης, διὰ νὰ στρέψωμεν, εἰ δυνατόν, τὰ διαδήματα τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς ὑπὲρ τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος· ἐὰν εἰσακουσθῶμεν, ἐκερδήσαμεν τοὺς κόπους ἡμῶν· ἐὰν δὲ δὲν εἰσακουσθῶμεν, θέλομεν τοὺς χάσει ἀλλὰ ἐν μέρει· ὅτι ἡ φωνή μας δὲν θέλει δυναθῆ νὰ ἐντυπώσῃ εἰς τὰ πνεύματα τῶν Βασιλέων, αὐτὸ δὲν θέλει ἀπηχῆσαι τούλάχιστον εἰς τὰ ὦτα τῶν λαῶν ματαίως.

Ἡ ἐποχὴ αὕτη φέρει καὶ αὐτὸ τὸ λαμπρὸν φαινόμενον τῆς προόδου τῶν κοινωνιῶν, τὰς συνεντεύξεις τῶν Βασιλέων. Ἰπάρχουσιν ἤδη εἰς ἀξιοπεριέργον κίνησιν Ἀυτοκράτορες καὶ Βασιλεῖς. Πρὸ ὀλίγου ἡ Σεμνὴ Ἄνασσα τῆς Ἀγγλίας ἐπεσκέφθη χαριέντως τὸν συνετὸν Βασιλέα τῶν Γάλλων εἰς τοὺς Παρισίους· ὁ Μονάρχης τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας εἶναι ἤδη εἰς περιήγησιν ἐντὸς τοῦ κράτους του· ὁ Ἀυτοκράτωρ τῶν Ῥωσσιῶν μεταβαίνει ἀπὸ τὰ βάθη τῆς Ἄρκτου εἰς τὴν Δύσιν πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς Βασιλίσσης τοῦ Ἀγγλοῦ ἔθνους· καὶ ὁ Φίλιππος τῆς Γαλλίας ἦτον ἤδη παρεσκευασμένος πρὸς τὸν αὐτὸν ὑψηλὸν σκοπὸν, καὶ τὸ φρόνιμον ὑπουργεῖόν του ἀντέστη εἰς τὴν ἐπίπνον ταύτην ὁδοιπορίαν του, διὰ νὰ μὴ συμπέσωσι καὶ οἱ δύο ἀρχηγοὶ τῶν δύο μεγαλητέρων ἐπικρατειῶν τῆς γῆς εἰς τὸ Λονδίνον.

Ποτὲ δὲν ἐπίστευσεν ὁ μεγαλόψυχος Ναπολέων· ἐκεῖνος, δεστικὸς διένειμε τὰ σκῆπτρα τῆς γῆς καὶ ἐπαιζε μὲ τὰς τύχας τῶν Βασιλέων· ἐκεῖνος, δεστικὸς ἠχημαλώτιζε καὶ ἀπέλυε γεναιοφύχως τοὺς Ἀυτοκράτορας καὶ τοὺς Βασιλεῖς εἰς τὰ πεδία τῆς μάχης· ἐκεῖνος, παραδιδόμενος ὡς ὁ Θεμιστοκλῆς εἰς τὰς χεῖρας τῆς Ἀγγλίας καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τῶν Συνταγματικῶν Ἀγγλικῶν νόμων, δὲν ἐπίστευσε λέγομεν, ὅτι ἤθελε συρθῆ δέσμιος εἰς τὸ μέσον τοῦ Ἰκεανοῦ, καὶ ἤθελε καλυφθῆ τὸ σεβαστὸν λείψανον τοῦ ἐξαισίου κατακτητοῦ τῆς γῆς εἰς ἓνα ἔρημον βράχον τῆς Ἁγίας Ἑλένης. Ἡ μεγαλοψυχία ἐχθροῦ βαρβάρου, τοῦ Ξέρξου, ἦτο μωρία πολιτικῆ, καὶ εἰς μάτην τὴν θαυμάζουσιν ὡς ἀρετὴν οἱ αἰῶνες· ἦσαν νῆπιοι οἱ καιροὶ ἐκεῖνοι· ἔθνη εὐνομούμενα καὶ πεπολισμένα, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ 10^{ου} αἰῶνος δὲν πρέπει βέβαια νὰ ὑποπίπτωσιν εἰς τοιαύτας πολιτικὰς μωρίας· ἐπομένως ἡ περίστασις ἐκείνη διαφέρει ἐξάπαντος ἀπὸ τὴν προκειμένην, καὶ οὔτε ὑπεμφαίνει τοιοῦτόν τι ἐπίφοβον ἢ σημερινὴ κίνησις τῶν Βασιλέων.

Μία τοιαύτη κίνησις εἶναι ἴσως ἀπλοῦς συρμῆς, καὶ τοῦ συρμοῦ τὴν αἰτίαν ἔδωκε πρώτη ἡ χαριστάτη Ἄνασσα τῆς Ἀγγλίας. Τὸ ὠραῖον φύλον, αὐτὸ τὸ γοητευτικὸν πλάσμα τῆς φύσεως, ὑπῆρξε πάντοτε γόνιμον τῶν εὐγενεστέρων ἰδεῶν καὶ τῶν χαριστέρων ἔργων· εἶναι τὸ θέλημα τῶν κοινωνιῶν τῆς γῆς, εἶναι ἡ ψυχὴ τοῦ παντὸς, ὁ ἐλατῆρ τῆς ἀνθρωπίνου διανοίας. Τὸ μέγα ἔθνος τῆς Ἀγγλίας πρὸς συμπλήρωσιν τῶν πανσθενῶν πλεονεκτημάτων του, φέρει ἐπὶ κεφαλῆς του σήμερον Βασιλίссαν, τὴν Βιτωριάν· καὶ ὁσάκις Βασίλισσαι ἀπέβησαν τοὺς θρόνους, οἱ θρόνοι ἐκεῖνοι διὰ τῆς προσηνοῦς συνοικειώσεώς των μὲ τ' ἄλλα ἔθνη, καὶ διὰ τῆς γοητευτικῆς ἐπιρροῆς των εἰς τὴν κοινωνίαν, ἀπέκτησαν νέαν ἰσχύν, νέαν λάμψιν· ἡ μεγάλη Λικατερίνα τῆς Ῥωσσίας δὲν ἐλάμπρυνε τὸν θρόνον τῆς Ἄρκτου, καὶ δὲν ἔδωκε τὴν ἐξαισίαν ἐκείνην ἀνάπτυξιν τῶν κοινωνικῶν δυνάμεων τοῦ Ῥωσικοῦ κράτους;

Ἡ Σεμνὴ Ἄνασσα τῆς Ἀγγλίας, σήμερον ἐπισχέπτεται ὡς

χαρίεις θυγάτηρ τὸν πολὺν Βασιλέα τῆς Γαλλίας, καὶ ἡ ἐπίσκεψις τῆς συνδέει τὰ δύο μεγάλα τῆς Δύσεως ἔθνη· τοῦλάχιστον τὰ ὑπουργεῖα ἀμφοτέρων τῶν ἔθνῶν ἐπίστευσαν, ὅτι ἠδύνατο νὰ διομολογήσωσιν ἐνώπιον τοῦ κόσμου τὴν διαθεθειωθεῖσαν ἔνωσιν τῆς Βασιλίσσης καὶ τοῦ Βασιλέως ὡς εἰλικρινῆ, ἀναλλοίωτον, καὶ αἰωνίαν. Συγγαίρομεν τὰ δύο ταῦτα ἔθνη διὰ τὸν νέον σύνδεσμον αὐτῶν, καὶ ἂν ἡ πείρα τοῦ παρελθόντος δὲν ψεύδεται, ὁ κόσμος δὲν δύναται νὰ ἀμφιβάλλῃ περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ συνδέσμου τούτου.

Ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος δὲν ὀδοιπορεῖ βεβαίως ἀπὸ τὴν Πετρούπολιν εἰς τὸ Λονδίον μὲ τὴν ἐλπίδα τοῦ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν ἱεράν ἔνωσιν τῶν δύο ἔθνῶν αὐτῆν, καθὼ οὔσαν ἀποκλειστικὴν, καὶ ἀκόμη ἴσως ὁμολογηθεῖσαν ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ ἰδίου· ἀλλ' οὔτε πάλιν νομίζομεν, ὅτι ἀπλῆς φιλοφροσύνης καὶ περιποιήσεως σκοπὸς τὸν ἐκίνησεν εἰς τόσον μακρὰν καὶ ἐπίμοχθον ὀδοιπορίαν· ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχη, ἴσως μᾶς εἴπῃ τις, τί θέλομεν νὰ ἐξετάζωμεν ἡμεῖς τί κάμνουνσι οἱ Βασιλεῖς... Τί θέλομεν νὰ ἐξετάζωμεν ἡμεῖς! ; ... εἰς τὰς χεῖρας τῶν Βασιλέων εἶναι διαπεπιστευμένη ἡ τύχη τῶν λαῶν, καὶ οἱ λαοί, ἢ δὲν θέλουσι παρακολουθῆ τὰ διαβήματα αὐτῶν καὶ κατοπτρεῖ τὰ διανοήματα αὐτῶν μὲ τὰ ὄμματα τοῦ Λυγκέως καὶ τοῦ Ἄργου ;

Ὅτε πρὸ τριάκοντα ἤδη ἐτῶν μετὰ τὸν φοβερὸν κατακλυσμὸν ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ἐπὶ τῆς Εὐρώπης ἐπέφερον ὁ καταπληκτικὸς δέσμιος τῆς Ἀγίας Ἑλένης, οἱ βασιλεῖς εἰσῆλθον δειλοὶ θριαμβευταὶ εἰς τὴν κλεινὴν πόλιν τῶν Παρισίων, τὸ ἀποτέλεσμα τῆς συγκεντρώσεως καὶ ἐνώσεώς των ἐκείνης ὑπῆρξεν ἡ διαβόητος ἱερά Συμμαχία· οἱ λαοὶ βεβαίως δὲν θέλουσι λησμονῆσαι μίαν συμμαχίαν, τῆς ὁποίας τὸ σύνθημα ὑπῆρξεν ἡ αἰωνία ὑποδούλωσις τῆς γῆς, καὶ ὑπὸ τὴν κατάθλιψιν τῆς ὁποίας τοσοῦτους χρόνους ἐστέναξε τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἕως οὗ ἔθραυσαν αὐτὴν τῆς Ἑλλάδος ὁ Μάρτιος καὶ ὁ Ἰούλιος τῆς Γαλλίας.

Ἄλλ' ἤδη ἄλλοι καιροὶ, ἄλλα ἤθη. Ἡ παγίωσις τῆς παγκοσμίου εἰρήνης καὶ ἡ πρόοδος τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν φώτων

ἀπαλλάττουσι βαθμηδὸν καὶ τοὺς λαοὺς ἀπὸ τῆς μωρᾶς τῶν προλήψεων, καὶ τοὺς ἡγεμόνας ἀπὸ τοῦ ματαιοῦ φόβου καὶ τῆς ἀνησυχίας· τὰ ἔθνη συνοικεῖσθαι μὲ τοὺς ἀρχηγούς των, καὶ οἱ Βασιλεῖς ἐννοοῦσι πᾶνυ καλῶς, ὅτι ἡ εὐημερία τῶν λαῶν εἶναι ἡ ἰδία δόξα καὶ εὐδαιμονία των καὶ ὁ κύριος σκοπὸς τῆς ἀποστολῆς των· διὰ τοῦτο εἴμεθα πεπεισμένοι, ὅτι αἱ συνεντεύξεις τῶν Βασιλέων εἰς τὴν παροῦσαν ἐποχὴν θέλουσιν εἶσθαι γόνιμοι αἰσίαν ἀποτελεσμάτων.

Ἐνυπάρχει ὅμως ἐν τῇ ἀξιοπερίεργον εἰς τὰς συνεντεύξεις ταύτας· καὶ μ' ὅλην τὴν σκαϊότητά των οἱ λαοὶ ἀγαπῶσιν ἢ ἀνιχνεύωσιν ἢ νὰ εἰκάζωσι τὸ ὕψος τῆς ἀροσφαλοῦς ὑποκρίσεως, τὴν ὁποίαν παίζουσι τὰ ὑψηλὰ ταῦτα πρόσωπα εἰς τὰς ἀδύτους σκηνὰς των. Καθ' ἣν στιγμὴν ἐβλέποντο ὁ Βασιλεὺς τῆς Γαλλίας καὶ ἡ Βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας βεβαίως δὲν ἐλησμώνουν ἀμφοτέροι τὴν Ἰουλιανὴν συνθήκην τῶν 1840, καὶ τὴν κατασχύνην, τὴν ὁποίαν ἐπέφερον ἡ Ἀγγλικὴ ἐπιθεξιότης εἰς τὴν εὐπιστον Γαλλίαν. Ἐἶναι δυνατόν νὰ ὑπεκρίθησαν ἀμνημονοσίαν παντελῆ τῆς προσφάτου περιστάσεως ἐκείνης, καθ' ἣν ἐβασίλευον ἀμφοτέρα τὰ ὀρώμενα πρόσωπα ; ὄχι βεβαίως· ἀλλ' ἡ δικαιολογία ἦτο πολὺ πρόχειρος· ἡ εὐφυῆς Βασίλισσα ἀπέδειξε τὴν ἐπίβουλον Ῥωσσίαν ὡς μόνην αἴτιον ὄλων τῶν συμβάντων ἐκείνων, καὶ ὁ βαθὺς Γέρον τῆς Γαλλίας ἔδειξεν εἰς τὴν ἐρασιμίαν Ἄνασσαν ἐπίσης, ὅτι καὶ τὰ ἐγνώριζεν οὕτω πρὸ πολλοῦ καὶ ἤδη τὰ ἐπίστευσε περισσώτερον· ἀλλὰ τὸ δράμα τοῦτο εἶναι παρεληλυθὸς, καὶ ἡμεῖς δὲν τὸ ἀναφέρομεν, εἰμὴ ὡς προεισαγωγὴν τοῦ δράματος παρομοίας φύσεως, ἀλλὰ πλέον περιέργου, τὸ ὁποῖον παίζεται σήμερον εἰς τὸ Λονδίον μετὰ αὐτοῦ τοῦ Αὐτοκράτορος πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν καὶ τῆς Βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας.

Ἐδῶ ἡ Μεγαλειότης Του, ἀναγνωρίζουσα σιωπηλῶς τὴν ὑπεροχὴν τῆς Ἀγγλικῆς πανουργίας θέλει δείξει, ὅτι δὲν φέρεται μὴδεμίαν ἀνάμνησιν τῶν δυσαρέστων ἀποτελεσμάτων τῆς Ἰουλιανῆς συνθήκης, καθὼς καὶ διὰ τὸν νέον σύνδεσμον μετὰ τῆς Γαλλίας θέλει συγχαρεῖ τὴν Βασίλισσαν ὑπομειδιῶν πάντοτε,

χωρίς να δείξη καν, ὅτι ὑπονοεῖ τοὺς ἐναντίους τοῦ σκοποῦ; τοῦ συνδέσμου τούτου, οὔτε ὄλην τὴν δυσμένειαν, τὴν ὅποιαν τρέφει κατ' αὐτοῦ ἡ Ἀγγλία· ἀλλ' ὅμως περὶ τῶν πραγμάτων τῆς Ἀνατολῆς θέλει ὁμιλήσει πάντοτε.

Ἡ ὑπόθεσις αὕτη εἶναι σοβαρὰ, καὶ ἡ εὐκαιρία θεθαίως εἶναι πολὺ κατάλληλος· τοῦλάχιστον ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας θέλει ἀποδείξει καν ὡς πρὸς τοῦτο τὸ ἀντικείμενον, ὅτι δὲν ἔκαμε μίαν ματαίαν ὁδοιπορίαν. Ὁ Αὐτοκράτωρ χάριν τῆς διπλωματικῆς προφάσεως τῆς κοινῆς ἰσορροπίας θέλει συμφωνήσει περὶ τῆς ἀκεραιότητος τῆς Ὀθωμανικῆς ἐπικρατείας, θέλει ὁμολογήσει, ὅτι δὲν ὑποκρύπτει κανένα ἰδιαίτερον σκοπὸν κατ' αὐτῆς καὶ θέλει διαβεβαιώσει, ὅτι ὅσα λέγουσι περὶ τοῦ σχεδίου τοῦ Μεγάλου Πέτρου εἶναι διαβολαί, ἢ μᾶλλον προφάσεις τῆς Ἀγγλίας, ὑποκρύπτουσι τὸν σκοπὸν, τὸν ὅριον ἀποδίδουσιν εἰς τὴν Ῥωσσίαν.

Ἄλλ' ἡ κοινὴ ἰσορροπία, Βασίλισσα, διὰ νὰ φυλαχθῆ, θέλει εἶπει ὁ Αὐτοκράτωρ, πρέπει νὰ ὑπάρξῃ προηγουμένως ἡ εἰλικρίνεια μεταξὺ ἡμῶν τῶν Δυνάμεων, καθὼς καὶ ἡ δικαιοσύνη ἡμῶν ὡς πρὸς τοὺς λαοὺς ἐκείνους, τῶν ὁποίων ἡ τύχη τρόπον τινὰ κρέμαται ἀπὸ τὰς χεῖρας ἡμῶν. Δὲν ἔχω κανένα σκοπὸν ἄμεσον ἐπὶ τῶν λαῶν αὐτῶν, ἐπιθυμῶ ὅμως τὴν εὐημερίαν των, τὴν ἀνακούφισιν τῶν δεινῶν των. Ἰποθίλει ἡ Ἀγγλία τὸ ὁμόδοξον τῆς θρησκείας τῆς Αὐτοκρατορίας μου μὲ τοὺς λαοὺς τῆς Μεσογείου, ἀλλὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ἐκφοβίζῃ τὴν Ἀγγλίαν· ἀρκεῖ νὰ θέσωμεν γενικὰς ἀρχὰς δικαιοσύνης καὶ μετριότητος, καὶ τότε παύουσιν ὅλοι οἱ φόβοι. Ἐγὼ ἐπιρρέαζω τὴν Μολδαυίαν, τὴν Βλαχίαν καὶ τὴν Σερβίαν, ὡς γειτνιαζόντα μὲ τὴν ἐπικρατείαν μου μέρη· ἀλλ' ἐντοσοῦτε μακρὰν τοῦ νὰ θελήσω διὰ νὰ ἐπιβάλλω εἰς αὐτὰ τὸ ὁμοίμορφον εἶδος τῆς διοικήσεώς μου, ἐξεναντίας συνήργησα διὰ νὰ λάβωσιν εἶδος τι συνταγματικῶν θεσμῶν, ὑπὸ τοὺς ὁποίους κυβερνῶνται. Τὴν ἱερὰν θρησκείαν, τῆς ὁποίας ὁ πνευματικὸς καὶ οὐράνιος σκοπὸς εἶναι ἄλλος, δὲν πρέπει νὰ τὴν κάμνωμεν ἡμεῖς ἀναξιοπρεπῶς ὄργανον τῶν πολιτι-

κῶν σκοπῶν ἡμῶν, ὄργανον τῶν κοσμικῶν συμφερόντων· ὑπάρχει κανεὶς τῶν ὀρθοδόξων ἱερέων τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Ἄρκτου εἰς τὴν Δύσιν, διὰ νὰ διαφθεῖρῃ τὴν ἐθικὴν σας κοινωνίαν, καὶ νὰ ἐνεργῇ τὸν προσηλυτισμὸν τῶν Δυτικῶν ὑπηκόων σας εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν; ἀλλ' ἐντοσοῦτε οἱ ἰδιοὶ σας ἱεραπόστολοι ἐπλημύρησαν καὶ τὸ κράτος μου, καὶ τὴν Μεσόγειον καὶ ὄλην τὴν Ἀνατολήν, καὶ ἐνεργοῦντες τὸν ἀπαίσιον αὐτὸν προσηλυτισμὸν διαφθείρουσιν ὡς σάρακες αὐτὰς τὰς ἡσύχους καὶ ἀθώας κοινωνίας. Ἐῖπον εἰς τὴν Ἑλλάδα ν' ἀποβάλωσι τοὺς ἱεραποστόλους σας; ἠθέλησα νὰ προσβάλλω εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τὴν θρησκείαν τῶν Ὀθωμανῶν; ἀλλ' ὑμεῖς καίεις τὴν Ἑλλάδα θέλετε νὰ ἐνσπείρητε τὴν ἀθεΐαν, καὶ τὴν ὀθωμανικὴν κυβέρνησιν ἐξενοχωρήσατε ὡς πρὸς τὸ Κοράνιον τῆς. Αὐτὸς ὁ τρόπος τῆς ὑποουλῶν κατακτήσεως διὰ τῆς θρησκευτικῆς ὁδοῦ εἶναι ἀπαίσιος, σκανδαλώδης, καὶ θέλει γενῆ πρόξενος μεγάλων συμφορῶν. Ἰποπεύσατε τὴν ἐπιρροήν μου εἰς τὴν Ἑλλάδα· ἀπεδώκατε εἰς ἐμὲ τὴν συνταγματικὴν ἀναγέννησιν τοῦ γενναίου ἐκείνου ἔθνους, μετεχειρίσθητε ἀναφανδὸν πάντα τρόπον διὰ νὰ ἐπιβάλητε εἰς αὐτὸ τὴν θηλησίαν σας. Ἐλάλησα παντελῶς; ἐπράξατε ὅ,τι ἠθελήσατε· ἀλλὰ τελευταῖον ἀκούω ἀπὸ τὴν συζήτησιν τῶν Βουλῶν σας, ὅτι σὰς ἦλθεν ἡ ἰδέα νὰ καταστρέψητε πάλιν τὸ Σύνταγμα τοῦ διὰ ν' ἀνατρέψητε τὸ ἄρθρον τὸ περὶ τοῦ δόγματος τοῦ διαδόχου τοῦ θρόνου. Μὲ φαίνεται, Βασίλισσα, ὅτι καὶ ἀσυνεσίαν μεγάλην θέλει μαρτυρήσει τὸ κίνημα τοῦτο, καὶ τὸ ἔθνος ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὤμοσεν, ἅπαξ ν' ἀποθάνῃ ὑπὲρ πίστεως καὶ ὑπὲρ πατρίδος, δὲν θέλει ποτὲ τὸ παραδεχθῆ· Πῶς; ἐν ὀρθόδοξον ἔθνος θέλει ἔχει ἐπὶ κεφαλῆς του αἰωνίως ἑτεροδόξους βασιλεῖς; νομίζετε διὰ τοῦ μέσου τούτου νὰ κρατῆτε δεσμευμένην εἰς τὰς ἀλύτους τῆς Δύσεως τὴν Ἑλλάδα ἢ νὰ διαφθεῖρητε τὴν ὀρθόδοξον αὐτῆς κοινωνίαν; Βασίλισσα! τὰ μέσα ταῦτα εἶναι ἀνίσχυρα διὰ νὰ ὑποδουλώσωσι τὴν Μεσόγειον, ἢ νὰ δικτηρήσωσι τὴν ἰσορροπίαν· καὶ ὁμολογῶ, ὅτι δὲν θέλω μείνει ποτὲ ἀδιάφορος ὁπόταν βλέπω τὴν ἐπίμονον ἐξακολού-

θησιν τῶν ἄχρι τοῦδε ἐνεργουμένων κατὰ τῆς Μεσογείου μέτρων. Ἐθέλετε νὰ παύσωσιν αἱ κατὰ τὴν Μεσόγειον ἀντιζηλιαὶ αὐταί; Ἐθέλετε ν' ἀπαλλαγῶμεν ἀπὸ τὰς διηνεκεῖς ἀνησυχίας μας ἀμφότερα τὰ μέρη; ἔχω τὸ πλεονέκτημα τῆς ἐπιβροῆς ἐπ' αὐτοῦ τοῦ τόπου ὡς ἐκ τοῦ ὁμοδόξου τῆς θρησκείας, τὸ ὅποτον φοβείσθε· τὸ παραβλέπω παραβλέψατε καὶ ὑμεῖς τὰς πολιτικὰς σας ἀντιποιήσεις. Ἄς ἐμψυχώσωμεν τὴν Ἑλλάδα· ἄς τὴν μεγαλύνωμεν, καὶ ἄς τὴν καταστήσωμεν ἰσχυρὰν διὰ νὰ μὴ φοβῆται μήτε τὴν μίαν Δύναμιν, οὔτε τὴν ἄλλην. Ἡζεύρετε, Βασίλισσα, ὅτι ἔχετε πρὸ πολλοῦ εἰς χεῖράς σας ἐν πολύτιμον ἐνέχυρον ἀνῆκον εἰς τὴν Ἑλλάδα; τὸ ἐνέχυρον τοῦτο εἶναι ἡ Ἐπτάννησος· ὅτε ἡ Ἑλλάς δὲν ὑπῆρχεν, ἡ πολιτικὴ ἀνάγκη ἔκαμιν, ὥστε ἡ Ἐπτάννησος νὰ διέλθῃ προσωρινῶς ὄχι ὡς μία κατὰκτησις, ἀλλ' ἀπλῶς ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀγγλίας· ἀλλ' ἀφοῦ ὁ Θεὸς ἐνευσε, καὶ ἡμεῖς, ὡς εὐσεβεῖς ἀντιπρόσωποι αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, συνηργήσαμεν εἰς τὴν ἀναγέννησιν αὐτοῦ τοῦ ἐνδόξου ἔθνους, ἡ δικαιοσύνη ἀπαιτεῖ νὰ ἀποδώσωμεν εἰς αὐτὸ ὅ,τι τὸ ἀνήκει. Ἡ Ἐπτάννησος, Βασίλισσα, εἶναι Ἑλλάς· ἐξ ἀρχαιοτάτων αἰῶνων αὕτη, ἀφοῦ ὑπῆρξεν ὁ κόσμος, ἀφοῦ του κατὰ πρώτην φοράν ἡ Ἑλλάς ὠνομάσθη Ἑλλάς, ἡ Ἐπτάννησος ἀπετέλει μέρος τῆς Ἑλλάδος· γνωρίζετε τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ τοῦ τόπου, καὶ δὲν ἀγνοεῖτε, ὅτι πρὸ τριῶν περίπου χιλιᾶδων χρόνων ἡ πατρίς τοῦ Ὀδυσσεῦς ἡ Ἐπτάννησος συνεξεστράτευσε μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἐναντίον τῆς Τρωάδος· ἔκτοτε καὶ ὕστερον ὑπῆρχε πάντοτε ἀδιάσπαστος ἀπ' αὐτῆς· ὄχι δὲ μόνον ἱστορικῶς, ἀλλὰ καὶ γεωγραφικῶς ἀποδεικνύεται, ὅτι ἡ φύσις αὐτὴ τὴν ἔκαμιν διὰ ν' ἀποτελῆ μέρος τῆς Ἑλλάδος· ἡ ἤδη ἐλευθερὰ Ἑλλάς συμπλέκεται ὁλοσδιόλου μετὰ τῆς Ἐπτάννησου. Ἡ Ποία ἀσφάλεια ὑπάρχει εἰς τὸ ἀσθενὲς αὐτὸ κράτος, ὅταν εἰς τὸ πλάγι του καὶ εἰς τὰ προαυλιά του κυριεύῃ ἄλλη ἰσχυρὰ Δύναμις; ἡ μερικὴ εὐνοιά σας, Βασίλισσα, πολιτικῶς θεωρουμένη, δὲν εἶναι ἱκανὴ ἐγγύχσις πρὸς ἀσφαλείαν του· γνωρίζετε ἐπίσης καὶ τὴν νεωτέραν ἱστορίαν καὶ τὴν κοινωνικὴν

κατάστασιν αὐτοῦ τοῦ τόπου. Ἡ Ἐπτάννησος εἶναι ἡ πατρίς τοῦ αἰοιδίμου Καποδιστρίου, ὑπάρχοντος εἰς τὴν νέαν αὐτὴν ἐποχὴν ὡς πρώτου Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος καὶ θυσιασθέντος ὑπὲρ αὐτῆς· ἡ Ἐπτάννησος εἶναι ἡ πατρίς τοῦ Μεταξᾶ καὶ τίσων ἄλλων ἐνδοξων ἀγωνιστῶν Ἐπταννησίων, οἵτινες ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, μ' ὅλα τὰ αὐστηρὰ προσκόμματα, τὰ ὁποῖα ἡ Ἀγγλία ἔθεσε κατ' αὐτῶν, οὔτοι, θυσιάσαντες ἅπασαν τὴν κατάστασιν των, εἰσπηδήσαν εἰς τὴν Πελοπόννησον διὰ νὰ γύσωσι τὸ αἷμα των ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Ἑλλάδος, ἀγωνιζόμενοι καὶ οὔτοι ὡς Ἕλληνες ὑπὲρ μιᾶς κοινῆς πατρίδος· τελευταῖον τὰ ἦθη των, Βασίλισσα, ἡ γλῶσσά των, ἡ θρησκεία των, ὅλα πανταχόθεν μαρτυροῦσι τὸν Ἑλληνισμόν των καὶ τὰ ἀναντιρρήτα ἔθνηκα δικαιώματά των.

Εἶναι λοιπὸν, νομίζω καιρὸς, Βασίλισσα, τὸ ἱερὸν ἐνέχυρον τοῦτο ν' ἀποδοθῆ, καὶ ν' ἀποδοθῆ μὲ τὴν καλὴν πίστιν ἐκείνην, μὲ τὴν ὁπαίαν ὁ ὕψιστος τό διεπιστεύθη εἰς χεῖράς σας ἐν καιρῷ ἀνάγκης· εἶναι πράγμα ἀνάρμοσον διὰ νὰ ἐμμένῃ πλέον ἡ Ἐπτάννησος εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται κατάστασιν, καὶ νὰ ἀναγκάζωνται οἱ Ἄγγλοι ἀρμοσταὶ νὰ μεταχειρίζωνται κατὰ τοῦ εὐγενοῦς ἀλλὰ δυστυχοῦς λαοῦ τῆς Ἐπτάννησου τοιαῦτα μέτρα, ὁποῖα μετεχειρίζοντο ἕως χθὲς οἱ Βαυαροὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα· ἡζεύρετε εἰς ποίαν κατάστασιν εὐρίσκεται ὁ ἀτυχῆς λαὸς οὗτος; ἡ κατάστασις του εἶναι οἰκτρά· κανεὶς λαὸς, Βασίλισσα, δὲν εἶναι κακός· καὶ κανεὶς λαὸς δὲν ἀφίνει ἄνευ σκληρᾶς ἀνάγκης τὸ ἱερὸν ἔδαφος τῆς γλυκυτάτης πατρίδος του καὶ νὰ φύγῃ πλανήρης εἰς ξένην γῆν. Ἐν τοσοῦτῳ ἡ Ἑλλάς, ὅλη ἡ Μεσόγειος, καὶ ἡ Ἀσία καὶ τὰ διάφορα μέρη τοῦ κόσμου γέμουσιν ἀπὸ δυστυχῆς Ἐπταννησίου· τοῦτο εἶναι θλιβερὸν ἀποτελέσμα τῆς ἀναρμόστου διοικήσεως ἐνὸς τόπου, καὶ ἐνώσω ἡ σιδηρὰ χεὶρ τῶν Ἀγγλων ἀρμοστῶν πιέζει αὐτὸν τὸν τάπον, ἡ τύχη τῶν Ἐπταννησίων θελ' εἶσθαι βεβαίως ἀξιοδάκρυτος· ὁ λαὸς τῆς Ἐπταννησίου εἶναι ἄξιος καλητέρας τύχης. Εἶναι λαὸς φιλόνομος, εὐαίσθητος, ζωηρὸς καὶ ἀγγίχινος· εἶναι λαὸς γενναῖος, καὶ τόσον ἡ θάλασσα, καθὼς καὶ ἡ ξηρὰ

μαρτυροῦσι περὶ τῶν ἀρετῶν του, ἀλλὰ λαός, ὅστις διὰ νὰ ἀναδειχθῆ ἄξιος τοῦ ἑαυτοῦ του, ἔχει ἀνάγκη τῆς φυσικῆς διαγωγῆς καὶ διοικήσεώς του.

Ἡ Ἀγγλία τέλος πάντων, Βασίλισσα, δὲν βλέπω ποῖον δύναται νὰ ἔχη συμφέρον διὰ νὰ διακρατῆ αὐτὸν τὸν τρόπον· ἐκτὸς ἂν ἐννοῇ τὸ ἐναντίον ἀπὸ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον φρονῶ καὶ λέγω· ἀντὶ νὰ ἀποδώσῃ τὴν Ἐπτάννησον εἰς τὴν Ἑλλάδα, νὰ συνενώσῃ καὶ νὰ συνδέσῃ μὲ τὴν Ἐπτάννησον καὶ αὐτὴν τὴν Ἑλλάδα! ὅλοι οἱ τρόποι, ὅλα τὰ μέσα, τὰ ὁποῖα φαίνονται εἰς κίνησιν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, τοιοῦτόν τινα ὑποδεικνύουσι σκοπόν. Ἀλλ' ὄχι, Βασίλισσα, πᾶσα τοιαύτη ἰδέα εἶναι ματαία, καὶ πᾶσα τοιαύτη ἐπιχειρήσις θέλ' εἶσθαι καταστρεπτικὴ. Ἄς ἀκούσωμεν τὴν γενναίαν φωνὴν τῆς Γαλλίας· αὕτη λέγει, ὅτι ἐπιθυμεῖ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς Ἑλλάδος, καὶ πρῶτος τῆς ἐνίσχύσεως αὐτῆς σκοπὸς εἶναι ἡ ἀπόδοσις τῆς Ἐπτανήσου· ἂν λοιπὸν ἡ Ἀγγλία εἰλικρινῶς ἐννοῇ τὴν Ἑλλάδα, αὕτη εἶναι ἡ καταλληλοτέρα εὐκαιρία διὰ ν' ἀποδείξῃ ὑπὲρ αὐτῆς τὰ αἰσθημάτά της· ἡ δὲ ἐνίσχυσις τῆς Ἑλλάδος θέλ' εἶσθαι τὸ ἀσφαλέστερον ἐγγέγγυον τῆς ἰσορροπίας καὶ τῆς κοινῆς εἰρήνης . . .

Τοιαῦτα ὑποθέττομεν, ὅτι θέλει προνοήσῃ ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας νὰ διαλεχθῆ μετὰ τῆς βασιλίσσης εἰς μίαν περίστασιν τοσοῦτον σπανίαν, ὡς εἶναι αὕτη τῆς προσωπικῆς συνεντεύξεώς των, καὶ εἰς μίαν ἐποχὴν, καθ' ἣν ὁ κόσμος προσηλόνει δικαίως τοὺς ὀφθαλμούς του εἰς τὰς ἀμέσους τῶν βασιλέων συνενοήσεις ἐκ τῶν ὁποίων ἔχει δικαίωμα νὰ περιμένῃ ὄχι ἰεράς συμμαχίας πρὸς ὑποδούλωσιν, ἐξευτελισμὸν, καὶ κατάθλιψιν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἀλλ' εὐσεβεῖς ἀνθρωπίνους ἀποφάσεις ὑπὲρ τῆς σωτηρίας καὶ τῆς εὐημερίας τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος. Naί, ὁ συνετὸς Αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας καὶ ἡ συμπαθητικὴ Ἄνασσα τῆς Ἀγγλίας, αὐτοὶ πρὸ πάντων ἄς ἐμπνευσθῶσιν ἐκ Θεοῦ διὰ νὰ συνεννοηθῶσι μὲ εἰλικρίνειαν· ἄς θυσιάσωσιν ἐξ ἀμοιβῆς τὰς ἀντιποιήσεις καὶ τὰς ἀντιζηλίαις των, καὶ ἄς συμβιβάσωσι μόνιμως τὰ συμφέροντα τῶν ἐπικρατειῶν των, διὰ νὰ προλάβωσι

τὴν φοβερὰν κοινωνικὴν ῥῆξιν, ἣτις ἀργὰ ἢ γλήγορα μέλλει κυρίως μεταξὺ των νὰ συμβῆ, καὶ ν' ἀναστατώσῃ τὴν οἰκουμένην, καὶ νὰ ἐρημώσῃ τὴν γῆν, καὶ νὰ καταστρέψῃ τὰ ἴδια κράτη αὐτῶν, χωρὶς νὰ ἡξεύρωσι ποῖος ἐπὶ τέλους θέλ' εἶσθαι ὁ ἄθλιος νικητὴς τοῦ κόσμου!!!

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ.

Δὲν ἐπιχειροῦμεν πρὸς τὸ παρὸν νὰ παρατηρήσωμεν αὐτῆς τὰς ἐν Ἑλλάδι ἐκδιδομένας ἐφημερίδας, οὔτε νὰ δικαιώσωμεν τὰ ἐν αὐταῖς περιεχόμενα, ὅσα ἀφορῶσι τὴν πολιτικὴν τῶν πραγμάτων τῆς Ἑλλάδος κατάστασιν, καθότι τὸ πλεῖστον μέρος αὐτῶν ὡς ἐκ τῆς διαίρέσεως ὑποκινούμεναι, καταντῶσιν εἰς ἀτόπους μικρολογίας, αἱ μὲν κατὰ τοῦ ἐνός, αἱ δὲ κατὰ τοῦ ἄλλου καταφερόμεναι μέρους ἕνεκα τῶν ἤδη ἐν ἐνεργείᾳ ἐκλογῶν τοῦ προσωπικοῦ τῶν Βουλῶν· ἐπιφυλαττόμεθα ὁμως νὰ κάμωμεν ἐν καιρῷ τῇ δέοντι τὰς ἀπαίτουμένας ἡμῶν παρατηρήσεις, καὶ νὰ δικαιώσωμεν τὸ μέρος ἐκεῖνο, τοῦ ὁποίου αἱ προτάσεις, οἱ λόγοι καὶ αἱ παρατηρήσεις συνάδουσι μὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ Συντάγματος ὡς πρὸς τὰς κυβερνητικὰς πράξεις, καὶ μὲ τὰ γενικὰ τοῦ ἔθνους καὶ τοῦ θρόνου συμφέροντα, καὶ οὕτω νὰ διαλύσωμεν τὰ σκιαζόντα ἤδη τὸν πολιτικὸν τῆς Ἑλλάδος ὀρίζοντα νέφη τῆς μεροληψίας, τῆς ἰδιοτελείας καὶ τοῦ ἀντιπολιτισμοῦ, ὑπὸ τὸ σκότος τῶν ὁποίων καλύπτεται τὸ φῶς τῆς ἀληθείας· ἀρκούμεθα δὲ μόνον ἤδη χάριν περιεργείας τῶν ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ἀγνωστῶν μας νὰ σημειώσωμεν ἐναυθὰ τὸ ποσὸν τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐκδιδομένων ἐφημερίδων, τὸ ὄνομα αὐτῶν, καὶ τὴν πληθὺν τῶν συνδρομητῶν των. Ἐν Ἀθήναις ἐκδίδονται δεκαεξί: Ἀθηνᾶ, Διών, Ἀναμόρφωσις, Ἀνεξάρτητος, Ἀτίθασσος, Ἄγγελος, Ἑλπίς, Ἐθνικὴ, Ἑλλην. Παρατηρητὴς, Ζέφυρος, Πρωϊνὸς Κηρυξ, Ῥαδάμανθυς, Σωκράτης, Τραχυδρόμος τῆς Ἀνατολῆς Γαλ-

λιστι, Φίλος τοῦ Λαοῦ, καὶ ἡ Ταχύπτερος Φήμη· ἐν Σύρχ, ὁ Ἑρμῆς καὶ ἡ Ἐφημερίς τῶν Ἀγγελιῶν ἐν Ναυπλῖα, ὁ Ἄργος καὶ ἡ Νομική· ἐν Πάτραις, ἡ Ἠχώ τῶν Ἐπαρχιῶν, καὶ ὁ Συνταγματικὸς Μίνως, εἰκοσιδύω τὸ ὄλον προκηρῦττονται δὲ ἤδη ἄλλαι δύο ἡ Νίκη καὶ ὁ Ἄρματωλός· τὸ ἐν τρίτον μόλις ἐκ τῶν ἐφημερίδων αὐτῶν εἶναι ὑπουργικαί, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐθνικαὶ ἢ τῆς ἀντιπολιτεύσεως· ἔχουσι δὲ συνδρομητὰς ὄλαι ὁμοῦ ὡς ἐγγιστα ἕξ χιλιάδας καὶ πεντακοσίους, ἐκ τῶν συνδρομητῶν αὐτῶν αἱ πέντε χιλιάδες ὑπάρχουσιν ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος οἱ δὲ λοιποὶ χίλιοι πεντακόσιοι εἰς τὴν Τουρκίαν καὶ Εὐρώπην· οἱ συνδρομηταὶ οὗτοι συνίστανται ἀπὸ

ὑπαλλήλους	4,000
ἐμπόρους	1,800
μαθητὰς	200
βιομηχάνους	180
κυρίας φιλομούσους	170
κληρικοὺς διαφόρου βαθμοῦ καὶ τάξεως	150
Τὸ ὄλον	<u>6,500</u>

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Εἰς ὅσους ἐν Ἀθήναις Κυρίου ἐστάλη τὸ α' καὶ β' φυλλάδιον τὸ Ἄστρον τῆς Ἀνατολῆς, καὶ δὲν εὐαρεστοῦνται νὰ γίνωσι συνδρομηταί, παρακαλοῦνται νὰ ἐπιστρέψωσιν αὐτὰ εἰς τὸ τυπογραφικὸν κατάστημα τοῦ Κυρίου Κ. Ἀντωνιάδου· ὅσοι δὲ τὰ κρατήσουν ἐννοεῖται ὅτι θεωροῦνται συνδρομηταί.

Ὁ ΕΚΔΟΤΗΣ